

2014 с. — **Культура сыла**

Аһан эрэр 2014 сыл ахсын-
ны 18 күнүгэр РФ Президени-
нэн биллэриллибит Россияҕа
«Культура сылын» түмүктүүр
үөрүүлээх тэрээһин П.А. Ойу-
унускай аатынан саха народ-
най-драматической театры-
гар буолла. Онно Нам улуунун
культуратын управлениетын
начальнига И.С. Новиков салай-
ааччылаах делегация кыттыны
ылан кэллэ.

Сыл түмүгүнэн улууспут кэ-
кэ тэрилтэлэрэ, культура салаа-
тын үлэһиттэрэ бастыггарынан
ааттаннылар, республика араас
наҕараадаларыгар тигистилэр.

Ол курдук: Хамаҕатта нэһи-
лиэтин культуру уонна сынньа-
лан киинэ (дир. А.А. Харитонов)
«Бастыг үлэлээх культура ки-
инэ» номинацияга кыайылаа-
һынан табыста; З.П. Винокуров
аатынан оҕо искусствотын оскуо-
лата (сал. А.С. Афанасьев) «2014
сыл саамай үчүгэй тэрилтэтэ»
номинация хаһаайынын аатын
ылла; улууспут Ытык киһитэ,
«Ньургунун» народной коллек-
тив хормейстера Е.А. Кутуко-
ва «СР культуратын үтүөлээх
үлэһитэ» диян Бочуот бэлиэтин
тутта; «Семицветик» оскуола-
саад (НПК) иһинэн үлэлиир Нам-
нааҕы музыкальнай оскуола фи-
лиалын сэбиэдиссэйэ, фортепиано
кылааһын учуутала Р.П. Сер-
геева «Музыка для всех» диян
РФ бырайыагынан ытыгылыбыт
конкурса кыайылааһынан тахсан
«2014 сылга РФ культу-
ратын бастыг үлэһитэ» бэлиэтин
наҕараадаланна; үүнэн-сайдан
эрэр, улууспут талааннаах ыч-
чата, Көбөкөн оскуолатын 11-с
кылааһын үөрэнээччитэ Кирилл

СЫРАЛААХ ҮЛЭЛЭРЭ СЫАНАЛААННА

Матвеев «Имя культуры» номи-
нацияга бастыгынан аабылына.
Онтон Таастаахтан төрүттээх
биир дойдулаахпыт, биллиилээх
худуохунньук Виктор Григорьевич
Петров «Саха республика-
тын народной худуохунньуга»

диян ааты туоһулуур бэлиэниэн
наҕараадаланна.

Биир дойдулаахтарбыт
ситиһиилэриттэн үөрэн-көтөн
туран бастыг үлэһит дьоннор-
бутун сыралаах үлэлэрэ үр-
дүктүк сыаналаммытынан ис-

тинник эбэрдэлибит! Кэлэр
сылларга үгүс ситиһиилэри-
нэн биир дойдулаахтарын өссө
үөрдэллэригэр, улуустарын
үтүө аатын үрдэтэллэригэр ба-
ҕарабыт.

И. ИВАНОВ

Үтүө киһи аата үйэлэргэ
умнуллубат

И.Е. ВИНОКУРОВ ҮБҮЛҮӨЙҮН — ҮРДҮК ТАҢЫМНААХТЫК

Ааспыт нэдиэлэбэ «Нам
улууна» МТ баһылыга А.П. Ат-
ласов Саха сириин биллиилээх
государственной, политической
деятелэ Илья Егорович Вино-
куров төрөөбүтэ 120 сылын бэ-
лиэтиргэ бэлэмнэниини уонна
үбүлүөйү ытыгыны тэрийэр
улуустаабы комиссия мунньаһын
салайан ытта.

Бу мунньахха «Хатын-Арыы
нэһилиэгэ» МТ баһылыга Ю.И.
Слепцов үбүлүөйгэ бэлэмнэни
былаанын барылын иһитиннэр-
дэ. Кини туох, хаһан, киминэн
толорулуохтааһын, үбүлээһин-
нэ төһө уонна ханнык бюджет-
тэн үбүлэниэхтээһин, бэлэмнэ-
ни кэмигэр улуус үрдүнэн туох
үлэлэр ытыгылаахтаахтарын
сигиһили кэпсээн, ырытан, бы-
һааран биэрдэ.

Комиссия чилиэннэрэ бы-
лаан барылын дүүллэһинигэ
көхтөөхтүк кытыннылар, была-
аны кэнгэтэр, чопчулуур кэккэ
этиилэри киллэрдилэр. «Үтүө
киһиби үбүлүөйүн бар дьомму-
тун түмөн үрдүк таһымнаахтык
ытыгарга турунуубун!» диян биир
санааҕа кэллилэр.

СИЭН БОЛДУУ

Спорт - дьулуур,
спорт — тулуур

Ахсынньы 12-14 күннэригэр
Саха республикатын хапсагай
федерациятын кубогар хама-
анданан бастыг иһин күрээбэ
«Модун» СК буолан ааста. Бу
күрэхтэһинигэ Саха республи-
катын 10 бастыг хамаандалара
күн көрүстүлэр. Сэрибизэй тү-
мүгүнэн хамаанданы 2 бөлөххө
араардылар, А бөлөххө: Үөһээ-
Бүлүү, Уус-Алдан, Чурапчы,
Хаҥалас, Кэбээйи киирдилэр.
Онтон Б бөлөххө Нам, Дьокуус-
кай, Мэнгэ-Хаҥалас, Сунтаар,
Амма киирдилэр. Бөлөхтөрүнэн
ылан көрдөххө, «А» бөлөххө биир
да хотторуута суох Үөһээ- Бү-
лүү хамаандата бастакынан
тахсар, иккиһинэн Хаҥалас,
үсүһүнэн Нам тахсаллар. Дьэ,
уонна биэс иһигэр киирэр бы-
һаарылаах киирсиигэ Кэбээйи
уонна Нам хамаандалара тахсал-
лар, хапсыһы түмүгүнэн 9 - 6
Кэбээйи кыайар, 3-4 миэстэни
былдьаһыга Сунтаар, Хаҥа-
лас хамаандалара тахсыбыттар-
ыттан, күрэхтэһини түмүгүнэн
10-5 ахсаанынан Сунтаар хама-
андата иккис төгүлүн хапсагай
федерациятын кубогун боруонса
призеруунан буолла. Бүтэһик ким
хапсагай федерациятын кубогун
хаһаайына буоларын быһаарар
кирсиигэ Үөһээ-Бүлүү уонна
Дьокуускай куорат хамаандалара
күн көрүстүлэр. Бүтэһик эр дьоннор
90 киһилэни аһара үктүүр бөҕөстөр
күн көрсүһүүлэригэр икки респу-
блика күүстээх хапсагайдыггара
Үөһээ-Бүлүүттэн Увар Тимо-
феев уонна Дьокуускай хамаан-
датыттан Юрий Старостин бэрт
хуун эрийсилээх киирсии кэн-
ниттэн сэрэтиинэн кыайыны
ылан хамаандатыгар 1 туһалаах

ХАМААНДАНАН БАСТЫҔ ИҢИН

очкону аҕалан 8-7 ахсаанынан
Үөһээ-Бүлүүлөр 7-с төгүлүн куб-
бок хаһаайынынан буолан, хап-
сагайга күүстээхтэрин өссө төгүл
дакаастаатылар.

Күрэхтэһини буолуон икки
хонук иннинэ «Сахаада-Спорт»
сылы түмүктүүр улахан мун-
һаа буолла. Мунһаахха «Сыл
бастыг Мецената» ааты биһиги
биир дойдулаахпыт, Ил- Түмөн
депутата, хапсагай федераци-
ятын президентэ Н.И. Румян-
цев, ону таһынан «Сыл бастыг
хапсагайдытын аатын Игорь
Софронеев (Нам) ыллылар.

Онно ааспыт өрөбүллэргэ Ха-
маҕаттага гиревой спорка Нам
улуунун комплекснай спартакиа-
датын чэрчитинэн күрэхтэһини
буолан ааста. Манна барыга 9
хамаанда, 88 спортсмен кыты-
на. Балартан улахан ахсааннаах
нэһилиэктэргэ Хамаҕатта баста-
ата, Хатын-Арыы иккистээтэ,
Үөдэй үһүстээтэ. Иккис бөлөххө
Партизан бастаата, Модут ик-
кистээтэ, онтон кыра нэһилиэктэ-
ргэ бастакыны Арбын, иккиһи

Бөтүг нэһилиэктэргэ ыллылар.

Сыл 17 көрүгүн түмүгүнэн үс
бөлөххө ким бастыгырын быһаар-
рар атах оонньуутугар күрэх-
тэһини буолла. Күрэхтэһинигэ ба-
рыта 10 хамаанда, 62 спортсмен
кытынна. Үс көрүгүнэ 4 киһи за-
чегунан түмүк табыста. Манна 1
бөлөххө: Хамаҕатта-1м., Ленскэй
нэһилиэк-2м., 1 Хомуस्ताах-3м.; 2
бөлөххө: Модут - 1 м., 2 Хомуста-
ах - 2 м., Партизан - 3 м. уонна
3 бөлөххө утарылаһааччылар
суох буолан Арбын аһардасты
айбардаата. Инньэ гынан сылы
түмүктүүр комплекснай спар-
такиада түмүгүнэн улахан нэ-
һилиэктэргэ Хамаҕатта - 1м.,
киниттэн баара- суоҕа биир оч-
конан хаалан Хатын-Арыы -
2м., Ленскэй нэһилиэк - 3 м.,
орто нэһилиэктэргэ Модут - 1
м., Партизан - 2 м., Хатырык -
3м., кыра нэһилиэктэргэ Бөтүг
- 1 м., Арбын - 2 м., Таастаах -
3 м. буоллулар онон 2014 сыл тү-
мүктүүр сыһыпаралара манньк
буоллулар.

И. УВАРОВСКИЙ —
КҮРҮЛГЭН, Нам

Айылҕа алаһа дьибит

БЫЙЫЛ АХСЫННЫ ӨР ТЫМНЫЙДА

2013 с. ахсынньы 28 күнүгэр -47 кыраадыска тийэ биир эрэ күн
тымныйа сылдыбыт буоллаһына, быйылгы ахсынньы улаханньк
«кыһыран» туран тымныйда. Бу сырыга манньк ырыгыахха: сар-
сыарда -42, -43 кыраадыс тымны буоллаһына, тоҕон таһаһытын
халыгтан барабыт, онон бу ахсынньы ыйга -42-тэн -52 диэри тым-
ныйан 20 күн устата турда. Онтон интернет көрдөрөрүнэн ахсынньы
25 күнүттэн -38 кыраадыс буолуо диэбитин итэҕэйэн күнүн эһпэтин.
Баҕар салгы тымныйан сөп.

Былырын тохсунньуга -42-тэн саҕалаан -53-кэ диэри 25 күн
тымныйбыта. Онтон быйыл ахсынньы ый сымтанан көрбөккө, өр
тымныйан сорох тэрилтэлэр, дьон олоһор дьибэлэрэ тымтыйталаан
ыллылар. Ордук балыһалар кыайтарбыт буолуохтаахтар.

Биһиги, Саха сириин олохтоохторо -40, -41 кыраадыс тымныны
орто тымнынан ааҕабыт. Итиннэ олоһуран, хас күн тымныйбы-
тын аахтым. Тохсунньу ыйга Орһооспо, сүлүкүүн тахсыта уонна
кириитэ, кириһиннэ, бастакы Оһоһоһойоп күннэрэ былыттанан
сылыйан ылааччы. Былырын ахсынньыга хаар халыга 38 см, тох-
сунньуга 40 см халыг этэ. Быйыл хаарбыт 27 см курдук халыгнаах,
онон бу кыһын айылҕабыт хаарын халыгын ситиһээри тохсунньу ый
эр кэмгэ былыгыран халлаан сылыйан сөп. Онтон олунньу ыйга
күн уһаан, дьыбарданан, былыттанан күүтүүлээх ый буолла дии.

Тымны обургу чараас таһаһааһы, сыһа туттуммуту быра-
стыгы гыммат. Эдэрдэр омуқ массынаһытын эрэнэн чараастык
сылдьыман. Аныгы тутуулар анныларьттан тымны үргүйөн тым-
ныйар — онно бу тымны туттааччыларга, туттарааччыларга «учу-
талыан» сөп этэ.

К. ЕРЕМЕЕВ, Кыһыл-Сыыр

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Эңсиэли» хаһыакка си-
бээс отделениеларынан, об-
щественнай сурутааччы-
ларынан 2015 сыл бастакы
аһарыгар сурутуу ытыллар.
6 ыйга — 486,12 солк.,
3 ыйга — 243,06 солк.,
1 ыйга — 81,02 солк.
Хаһыат индексэ —
Р0005, нэдиэлэбэ иккитэ тах-
сар.

СУРУТУУ - 2015

2014 с. - Арктика сыла

- Арктика зонатыгар эһиги республикабыт балаҕа кизэ сирэ-уота киһир. Манна төрүт олохтоох аҕыйах ахсааннаах норуоттар олохтор. Билигин Арктика эргимтэтигэр болҕомто күүһүрбүт кэмигэр, бу аан дойду биһир ураты регионун сайыннарыыга ханнык суолу, сүрүн хайысханы тутуһуохха сөбү?

- Сөпкө этэтин, Арктика диэн ураты регион. Кини уратыта айылҕатын баайыгар, климатыгар, географическай балаһыанньатыгар эрэ буолбакка, манна төрүт олохтоох норуоттар үйэлэри уңуордаан илдэ кэлбит культуратыгар, төрүт дьарыгар сытар. Арктика сайдар кэскилин торумнаһыга регион туруктаах экосистематын харыстыыр боппуруоһа бастакы күөһүнэ туруохтаах. Бу дойду

оныгар киһиритэ инвестицияны тардыыга туһалыахтаах.

Республикаҕа промышленноһы сайыннарар бырайыактар уонна тосхоллор олоххо киһир, туризм индустриятын истулуун сайыннарыыга сөптөөх усулуобуйаны үөскэтиэхтэрэ, итиэннэ саҕа туристическай базалар тэриллэхтэрэ.

- «Киһи сылдыарын тухары үчүгэйгэ дьулуһар» диэн мэнэҕэ эппэттэр. Эһи санааҕар, республикаҕа ыччатты хаалларыыга уонна атын регионнартан квалификациялаах үлэһит күүһү тардыыга туох үлэ ытыгыллыахтаабыт?

- Туох-ханнык иннинэ, хоту дойдуну олохтоох дьон бэйэлэрэ туһаҕа таһааран баһылыр кыахтара тэриллэхтээх. Бу Дальнай Восток регионугар бүтүннүүтүгэр сыһыаннаах. Маннааҕы усулуобуйаҕа

саҕаттан уонунан сыллар тухары кыра нэһилиэнньэлээх пууннарга күннэри-түүннэри үлэлиир 2-3 куйкалаах балыһаалары тутан, бастакы медицинскэй көмө тиһигэ тэриллбитэ. Оччолорго көрүллэр этэ. Доруобуйа харыстабылын туһунан саҕа сокуон барбах икки строката бу үлэлээн кэлбит тутулу үрэйэн, учаастактааҕы балыһа сабыллар, булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын тиһигин нөһүө үбүлээһини тохтотор быһыыны үөскэтэ.

Эти сокуон ылыллыабыттан хоту дойду олохтоохторо билигин чопчэкитик тумуулуохтара эрэ көнүллэнэр. Онтон атыттар оройуон киһинигэр диэри ыраах айаннарын төлөбүрүн, барар-кэлэр суолларын бэйэлэрэ уйуналларыгар тиийэллэр. Ону даҕаны суол-иис баар буоллабына. Үксүн кырдыбаастар, кыра оҕолор, ин-

Ыччат үөрэнэр уонна сынньанар

Нам улууһун ыччата Барнаул куоракка алтыс сылын ытытыллар тыа сирин сайдыытыгар аналлаах слетка баран уопут атастаһан, бэйэбит үлэбитин сырдатан кэллбит. Слет сүрүн сыалынан тыа сирин сайыннарыы тула кэспэтии буолар. Тэрээһини РФ тыатын хаһайыстыбатын уонна РФ экономикатын сайдыытын министерстволара көүлээһининэн Алтай кыраайын дьаһалтата иилээн-саҕалаан

САЙДЫ — ОЛОХ ТҮҜЭ

ытыта. Слетка куруутун тыа хаһайыстыбатын хайысхатынан дьарыктанар предпринимателлэр, специалисттар, ыччаттар кыттыыны ылааллар. Биһиги республикабыттан Нам ыччата уонна Өлүөхүмэ улууһун бастын ыччаттара баран кыттыыны ылыбыт. Сессия-сылдыар студенттары кытта көрсөн ирээ-хоро кэспэтибит. Национальнай литература киһинигэр сылдьан саҕа тахсыбыт сахалы кинигэлэри бэлэхтэтибит. Манна 2003 сылтан саха кинигэлэрин муньбаллар эбит. Новосибирскай куорат ыччат дьыалатын комитетин, «Родник», ЦСПМ сыантырдар директордарын, Новосибирскай ыччаттын мэрин Владимир Кожемякины кытта көрүстүбүт.

Маньк Россиятааҕы тэрээһингэ сылдьан олус элбэҕи биллибит-көрдүбүт, сайынныбыт, элбэх дьону кытта билистибит. Алтай кыраайын бочуоттаах, улахан предприятиялаах дьонун кытта көрсөн уопут атастаһыбыт. Маны таһынан, Нам улууһуттан тиһигин үөрэнэ сылдьар студенттары кытта көрсөн ирээ-хоро кэспэтибит. Национальнай литература киһинигэр сылдьан саҕа тахсыбыт сахалы кинигэлэри бэлэхтэтибит. Манна 2003 сылтан саха кинигэлэрин муньбаллар эбит. Новосибирскай куорат ыччат дьыалатын комитетин, «Родник», ЦСПМ сыантырдар директордарын, Новосибирскай ыччаттын мэрин Владимир Кожемякины кытта көрүстүбүт.

Бу Россиятааҕы ыччат слетугар барарбытыгар күүс-көмө буолбут Ил-Түмэн депутатыгар Алина Винокуроваҕа уонна «Нам улууһа» МТ дьаһалтатыгар (баһылык А.П. Атласов) Нам улууһун ыччата улахан махталбытын тириэрдэбит.

Ю. ЖЕРГИНА, Нам

Төрүт үгэстэрбит

Нам нэһилиэгэр, сэттинньи 29 күнүгэр Аан дойдуга аатырбыт, ЮНЕСКО-нан бигэргэтиллибит олонхо декадатын чэрчитинэн, саха төрүт үгэһин тутуһан, норуот духуобунаһын сайдыытын уонна тылын уус-уран айымньытын, төрүт үгэһин үөрэтэр-чинчийэр, кэлэр көлүөнэҕэ тарҕатар сыаллаах Олонхо дьиэтэ дьонун-сэргэтин иннигэр бастакы үлэ сезонун аста.

Сарсыардаттан дьон мустан, норуот маастардарын: М.В. Оконешникова, М.П. Сыромятникова сэдэх, ураты уран оҕоһуктара быһапкаа турда. Ону сэргэ, «Туос» УПК уһууһун үлэлэрин, салайааччы Т.А. Карамзина, көрдөрүүгэ таһаарда. Тэрээһин, үгэс быһыытынан, алгыс сиэринэн-туомунан саҕаланна. Алгыһы Айыы үөрөһүн утумнаан тарҕатааччы Лазарь Афанасьев - Тэрис толордо. Онтон алгыһы кылыһахтаах тойугунан саха уран тылын байытааччы, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ тойуксут, норуот ырыаһыта Дмитрий Кривошапкин чингэттэ. Ыҕырылыах ыалдыттар алгыс ингэринэн, арчыланан, ыраастанан тахсыларыгар, саха ырыатын

ОЛОНХО ДЬИЭТЭ — САХА САЙДАР ТҮМЭЛЭ

сэргээчилэрин биһирэбилин үрдүк таһымна ылбыт кэрэ куоластаах «Дьүөгэлэр» народной ансамбль (салайааччы СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Елена Кутукова) «Олонхо дойдута» диэн ылбаҕай ырыаларынан эвэрдэли көрүстүлэр.

Ыҕырылыах ыалдыттар «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, улуус муньаһын председателэ И.Р. Попов, «Ленскэй нэһилиэгэ» МТ баһылыга А.Г. Новгородова, «П Хомустаах нэһилиэгэ» МТ баһылыга А.К. Дмитриев, культура управлениетын начальнига И.С. Новиков, үөрэтири управлениетын Е.В. Никитина, М.С. Игнатьева, «Түөлбэ» кииниттэн О.И. Потапова, Олонхо дьиэтигэр анаан эвэрдэ тылларын эттилэр, сэмэй бэлэхтэрин туттардылар. Норуот маастара М.П. Сыромятникова анаан тикпит көбүөрүн уонна Нам нэһилиэгин олохтооҕо, педагог М.М. Дьяконова бэйэтэ тикпит чаппарааһын бэлэхтэтилэр. Улуус архитектора А.П. Сысолятина «Олонхо ассоциациятын» филиалын председателэ С.П. Ядрихинскайтан махтал суругу уонна харчынан бириэмийэни тутта. Ол кэнниттэн, Олонхо дьиэтин үлэҕэ киллэриигэ күүс-көмө буолбут дьонго махтал суруктар туттарылыннылар.

Ол кэннэ Олонхо дьиэтин сыл устата үлэлиир программатын баһылынан буолуохтаах уһууһаннар маастар-кылаастара буоллулар. «Биһикчээн» - педагог М.М. Дьяконова оҕо уйатын өйдөбүлүн, сиргэ саҕа киһини дьибэҕэ көрсүү туомун, оҕо дьибэҕэ кирибит алгыһын тутуһан, оҕону иитэр үгэстэри уонна оҕо ымыгытын хайдах тигэргэ үөрэттэ, кэккэ сүбөлөрү биэрдэ. «Саха астаах сандалы» - улууска, республикаҕа биһирэммит асчыт Л.П. Решетникова саха аһын хайдах харайыыттан саҕалаан сандалыга уураарга тиийэ көрдөрдө, саха кунһаһын кистэлэнэриттэн билиһиннэрдэ. Айылҕа биэрбит күүһүн тутуһанарга эмтээх отторунан оҕоһуллубут чэйдэр, утахтар онтон да атын киһи этигэр-сиинигэр, күннээҕи олоһор туттарыгар идэтибит фармоцевт Р.И. Иванова кэспэтигэр, холобурдаан аҕалыт утахтарыттан, чэйдэриттэн амсатта. Өй-санаа, эт-хаан бөһөрөгөтүтүгэр «Массаж» үөрэтигин А.М. Моисеева билиһиннэрдэ. Киһи чэигэн туруктааҕа бэйэни сөптөөх хайысхаларынан, точкаларынан илбинии олус туһалааһын бэлитээтэ. Ону таһынан, «Хотой хамсаныыта» диэн эти-сиини эрчийиитэ туһааннаах сахалы ытык хамсаныылары идэлээх эдэр хореографтар М.П. Алексеева, А.Н. Дьяковскай үөрэттилэр. Олонхону толорууга, олонхону үөрэтии нымаларын улуус, республика киэн туттар аҕа саастаахтара, устар ууну сомоҕолуур уран тыл уустара Д.И. Кривошапкин «Дьобун дьикти айылдылаах, дьоллоох-соргулаах дьоруо Хонгор аттаах Дьороҕостой Бэргэн бухатыыр» уонна С.П. Алексеев «Дьулдуруйар Ньургун Боотур» олонхолоруттан быһа тардан иһитиннэрдилэр.

Саҕа үлэҕэ кирибит Олонхо дьиэтин бастакы тэрээһинигэр көрө-истэ, үлэтин билсэ, үөлээннэхтэрин кытта алтыһа улуус нэһилиэк-эригэтин 100-тэн тахса киһи сырытта. Хас биридди ыалдыт үлэ былаанын биһирээн, үлэһиттэрин хайбаан, бу норуот түмсэр киһиэ буолар Олонхо дьиэтэ салгыы саха норуотун итэҕэлин, төрүт үгэһин кэнчээригэ тарҕатан, оҕо эйгэлэрин, үөрэх тэрилтэлэрин, улуус, нэһилиэк салайааччыларын кытта ыкса сибэстээхтик айымньылаахтык үлэлиригэр баҕа санааларын эттилэр.

Е.А. КУТУКОВА, А.А. ПАРНИКОВА, Н.В. ПЕТРОВА

Александр ЖИРКОВ, Ил Түмэн председателэ: «ХОТУ ДОЙДУНУ ОЛОХТООХ ДЬОН САЙЫННАРЫАХТАРА»

уян айылҕатын, экологиятын чөл туругун харыстыыр кини сайдар кэскилин тирэҕэ буолар. Маньк дьаһаны хотугу норуоттарга эрэ буолбакка, бүтүн аан дойдуга суолталаах. Российскай Федерация, аан дойду бөдөн арктикатааҕы державатын быһыытынан, Арктика экологическай доктринатын - экологиятын эйгэтин харыстааһын стратегиятын - көүлээн оноруохтаах.

Арктиканы сайыннарыах иннинэ манна сиринэн-уунан сылдыһыны, тырааныспар тиһигин тэрийии сударыстыба таһымыгар быһаарыллыахтаах. Ыраах сытар Арктикатааҕы оройуоннарга таһаары тиийиигэ-таһыыга Хотугу муора суолун туһаныны уонна хотугу өрүстэр сүннүлэрин тутуһан АТР дойдуларыттан Арктика кытылыгар тахсар айан суолун онорууну логистика биһир табыгастаах ньыматын быһыытынан туруорсабыт.

2014 сыл Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Арктика сылынан биллэриллбитэ. Хотугу улустары уонна төрүт олохтоох омуктар түөлбэлээн олохсуйбут сирдэрин 2020 сылга диэри сайыннарыы Концепцията уонна тосхоло олоххо киллэриллэр. Төрүт олохтоох аҕыйах ахсааннаах норуоттар экономикаларын, үгэс буолбут хаһайыстыбаннай дьарыктарын сайыннарыы, олохторун тупсарыы, айылҕаларын, сирдэрин-уоттарын, культураларын харыстыыр боппуруостара быһаарыллылар.

Ол эрээри, Арктика социальнай-экономическай балаһыанньатын тупсарар сорук Российскай Федерация агардас биһир субъектын эрэ кыаһынан быһаарыллыбат. Российскай Федерация Арктикатааҕы зонатын баһылааһыны уонна олоһун-дьяһаһын кэлимин сүрүннүүр анал сокуон уонна нормативнай-правовой тиһик оҕоһуллуон наада.

- Эһи санааҕар, Россия билигин картатыгар Саха сирин сүрүн уратыта туохха көстөрүө?

- Республика сайдар кыаҕа - айылҕатын баайыгар. Биһиги айылҕабыт, сирбит баайын саппааһа 3 трлн доллартан ордук суумаҕа сыаналанар. Саха сирэ алмааһынан биллэр. Ол гынан баран бүгүһүн күнүгэ республика биһир салаанан эрэ мунурдаммакка, регионнааҕы экономикаҕа неби, гаһы, көмүһү, сэдэх сир баайын хостоһуну сайыннарар. Саха сирэ - Азиатскай-Тихоокеанскай региону уонна Евросоюз дойдуларын ситимниир табыгастаах дойду. Хотугу муоранан уонна рансибиридэҕи магистралы нөһүө ааһар суол билигин Илинни уонна Арҕааны дойдулары холбуур тырааныспар ситимиттэн лаппа кылгас. Саха сирэ Дальнай Восток макрореги-

үөрүйэх, бу сирин билэр олохтоох кадр манна үлэлиир аан дойдуттан таһан аҕалан үлэлэтэрдээҕэр үксүгэр көдүүстээх даҕаны, барыстаах даҕаны буолуоҕа. Онон биһиги үөрэтэн-такайан таһаарыт кадрбытын куоттарбакка, бэйэтин сиригэр-уотугар туһалырыгар сөптөөх усулуобуйаны тэрийиэхтээхпит. Ол уонунан сылларга туһаайыллыбыт дьобуннаах государственнай политика буолуохтаах.

- Саха сирин Парламена сокуону онорууга Российскай Федерацияҕа инники күөһүгэ сылдыар, сокуону ылыныыга туспа суоллаах-иистээх. Билигин регионна ханнык сокуону көбүлүүр ордук суолталаабыт?

- Биһиги норуоппут тыйыс усулуобуйаҕа олоһор, үлэлиир-хамсыыр. Государственной Дума ылынар сокуоннара ардыгар Хоту дойду усулуобуйатын аахсыбаттар, биһиэхэ сөп түбэспэттэр. Супермаркеттан атыылаһан олоһор мегаполис олохтооҕор Арктика кыра нэһилиэгин олохтооҕо сылы эргички агардас булдуһан-балыгынан эрэ айаһын ииттинэн олоһорун хайдах быһаарыаххыныт? Хоту дойду нэһилиэнньэлээх пууннара бэйэ бэйэлэриттэн сүүһүнэн, республика киһи куоратыттан тыһыынчанан көстөөх, оттон сорох нэһиликтэр киһи уунан да, сиринэн да эргички тиийбэт сирдэригэр бүгүн сыталлар. Олиһин хоту дойдуга таһаары тиийиитэһи уустугун, кыһынны суол сындааһынаах сырытын тутуһан, полярнай авиацияны тоҕо бэйэбит бюджетпыттан үбүлээн олоһорбут тутуһан, хоту толору ас-үөл симиллибит супермаркеттара суохтарын, олохтоох дьон күһүн-саас бултаан булбуттарынан аһаан-сиэн олоһорлорун тутуһан сорох үрдүкү салайааччыларга анаан-минээн быһаарарга тиийэбит.

Холобур, доруобуйа харыстабылын тутуһан сокуону ылан көрүөбүт. Сэбискэй көм

бэлииттэр эмтэнэр кыһалаттан нэдиэлэнэн айанныырга эбэтэр санавиацияны ыҕыртарарга күһэллэллэр. Ити сокуонтан сылтаан медицинскэй көрдөрүү мөлтөөтө, дьон-сэргэ олохтоох сириттэн көһүүтэ элбээтэ. Биһиги бу Хоту дойду, Дальнай Восток сирдэригэр дьону олохсутуу, кадрдары сыһыарыы тутуһан элбэҕи этэбит эрээри, дьон үлэлиригэр, олохсуйарыгар сөптөөх усулуобуйаны мөлтөтөн иһэбит.

Ил Түмэн, республика салалтата бу быһаарыны көннөрөргө туруорсар. Биһиги Судаарыстыбаннай Дума, Федерация Сэбиэтин тустаах комитеттэригэр өйбүл ылыбыт. Ол эрэн Российскай Федерация Правительствота утарса олоһор.

Урутаан сайдар сир-уот тутуһан сокуону сэргэ Федерация Сэбиэтин үлэлиир бөлөҕө бэлэмнээбит Дальнай Восток кэлим сайдыытын тутуһан сокуон барыла көрүллэрин туруорсабыт. Дальнай Восток уонна Арктика регионнарын парламеннара «Российскай Федерация Арктикатааҕы зонатыгар инвестиция тутуһан» сокуон барылын тэҥинэн ылынарга этии киллэрдилэр.

Инникитин Арктика регионнарын социальнай-экономическай сайдыыларын бигэтитэр, аҕыйах ахсааннаах норуоттар бырааптарын, интэриэстэрин көмүскүүр федеральнай уонна регионнааҕы сокуоннары тупсарыыга салгыы үлэлиэхпит.

Хотугу сир тэтимнээхтик баһылыр, айылҕа баайын кэҥик тутуһан балысханьык ытытыллар кэмигэр биһиги хотугу дойдубут дьылҕата наука өтүттэн чочуллубут дьобуннаах концепция оҕоһуллубуттан уонна бэйэбит халбаһаабат политическай дьулурбуттан, туруорсуубуттан быһаачы тутулукутаах буолуоҕа.

(«Парламенскай хаһыакка» интервьютан)

Кэрэ эйгэтигэр

Хомус — саха дьоно, өбүгэ-лэрбит илдэ кэлбит, саха култуурабытын өлбөт-сүппэт, саха ытыһыгар илдэ сылдыар муусуката.

Нам улууһугар «Дьүрүл» норуодунай хомусчуттарын ансаамбыла тэриллибитэ номнуо 40 сылын туолар. Бартыһаан нэһилиэгин хомусчуттара хомус — оҕо аймакха, кэнчээри ыччакка үйэтитиллэн иһиитигэр бэйэлэрин кылааттарын киллэрэн утумнаах үлэлэрин ыталлар. Оҕону үс сүһүөххэ арааран, программа онгостон 1993 сылтан үгүс элбэх ситиһиилэрдээх көлүөнэттэн көлүөнөбү кырачааннары, ыччат дьону хомус дьикти абыланар итэн-үөрэтэн таһаартаата. Үөрэммит оҕолор билигин республика араас мунуктарынан хомуһу кытта ыкса сибээстээхтик үлэли сылдьаллар.

Оҕо илиитигэр хомуһу ыллаһына сүрдээгин үөрэр, уоһугар даҕайан тыаһы таһаардаһына астынар. Онтон саҕаланар кэрэ-вэ тардыһара. Манна төрөппүт сьһыһаана, болҕомтото улахан. Маннык кэрэ эйгэбэ уһуйбут дьэ кэргэттэринэн «Дьүрүл» ансаамбыл иһинэн импровизатор хомусчут дьэ кэргэттэрибт Варвара, Егор Зыряновтар, Лидия, Николай Ивановтар, Дьулуйаана, Николай Саввиновтар, Анастасия, Иван Павловтар уо.д.а. Бу хомусчут ыалларбыт оҕолоро Константин Иванов, Михаил Зырянов, Алгьс Павлов бэйэлэрин талааннарынан иитиллэн-

ХОМУС ИННИКИ КЭСКИЛЭ

уһуйуллан ситиһиилэрдээх үлэли-үөрэнэ сылдыалларыттан үөрөбүт, астынабыт.

Хомус тардытытын оҕо эрдэ-тэриттэн эттэригэр-хааннарыгар иһэринэн дойду араас мунуктарыгар үлэли, үөрэтэ, кэнчээри ыччаты уһуйа, хомус эйгэтигэр кэрэни кэрэксэтэ, үксэтэ сылдыаллар. Оннук хомуһу диригинник үөрөппит, иһэриммит хомусчуппунан нэһилиэкпит оскуолатын төрүт култуураҕа учуутала оҕолору кытта утумнаахтык дьарыктанар Гаврильева Вера Николаевна буолар. «Күөрэгэй» хомусчуттарын ансаамбыла сылтан сыл аайы араас таһымнаах куонкурустарга үгүс ситиһиилэрдээхтик кыттар. Вера Николаевна импровизатор, талааннаах хомусчут ситиһиитэ республикаҕа да, Россияҕа да биллэр. Эдэр ыччат дьоммут

Күн-Алгьс, Аргунова Мария Дмитриевна, Окочешникова Октябрина Анатольевна култуура эйгэтигэр таһаарыылаахтык үлэли сылдыаллар.

«Дьүрүл» н/а агардас хомуһу эрэ үөрэтэр буолбакка, нэһилиэк, улуус төрүт култууратын үгэстэрин, ырыаларын, тойуктарын, олонхону, чабырҕабы үйэгитэргэ ыччаты, оҕону кытта үлэлир.

Ол курдук сэтинньи ыйга Сочи куоракка ытыллыбыт бүтүн россиятаағы норуоттар онгоһуктарын култуураларын быыстапкаларын фестивалыгар ситиһиилээхтик кыттан кэлибит. Манна бүтүн Россия үрдүнэн 70-тан тахса регион кэлэн бэйэлэрин култуураларын, олохторун-дьаһахтарын, сирдэрин-туомнарын көрдөрөн уопут атастаһыта курдук буолла.

Дьокуускай куораттан Арктической институт иһинэн култуураҕа салаата, култуура уонна духуобунаска министерствота өйөөн Нам улууһуттан «Дьүрүл» н/а уонна Ньурба улууһуттан «Дьүрүскэн» фольклорнай бөлөх баран бэйэбит сирбитин-туоммутун, ырыабытын-тойукпутун, танаспытын-саппытын көрдөрөн атын омук биһирэбилин ыллыбыт. Ону таһынан саха олохун дьаһаҕын туһунан кэспиир-ипсиир, саха омуга тугунан дьарыктанан олохторун билиһиннэрэ барбыттара: Дьокуускайдаағы Өксөкүлээх Өлөксөй аатынан норуоттар доҕордоһууларын дьэтигин үлэнигэ Людмила Петровна Жиркова, Бүлүү улууттан урбаанныт Иннокентий Иннокентьевич Акимов, Чурап-

чы улууһуттан музей үлэһитэ, скульптор, фотограф Григорий Григорьевич Турантаев, Нам улууһуттан Намнаағы пед. колледж преподавателэ Мария Петровна Рехлясова. Биһиги норуоппут историятын көрдөрөр 16 уран тарбахтаах маастардар үлэлэрин илдэһэн туруордулар. Ол курдук мас, муос, туос, кыл, көмүс, тимир онгоһуктары, ону таһынан лоскутнай, оҕуруоттан чаппараактары, көбүөрдэри көрдөрөн дьон биһирэбилин ылыан ылла. Бу бүтүн Россиятаағы норуоттар култуураларын олохун-дьаһаҕын көрдөрөр онгоһуктар быыстапкатын - фестивалын сабыллытыгар «Вместе мы - Россия» диэн улахан кэнсир буолбута. Онно биһигиттэн ыһырыылаах ыалдытынан барбыт импровизатор хомусчут, кыыспыт, Вера Николаевна Гаврильева кытынна. Ону тэнгэ Мэнгэ-Хангаластан олонхоһут Петр Тихонов сүрүн ыалдытынан буоллулар.

Атын омук олоҕо-дьаһаҕа, саңгарар саңата, тутта-хапта сылдыһыта бэйэ-бэйэттэн олус уратытык көстөр эбит. Фестиваль кэмигэр киһини харыс да хаамтарбаттар. Хардыы аайы хаартыскаҕа түһүү, ирэ-хоро кэспэти. Ол курдук аны күһүн атырдыах ыйыгар Астрахань куоракка ыстыллар национальнай танас фестивалыгар ыһырыы туттардылар. Саха таһаҕын көрөн сөһөн-махтайан ис дьинин билиэхтэрин-көрүөхтэрин баҕардылар.

И.И. СКРЯБИНА, Партизан

Дьыллар уонна дьыллалар

Былыргы уус тыллаахтар тустарынан аан бастаан 19-с үйэ бүтүүтүгэр Нам улууһугар поляк учуонайа В.Л. Серошевский «Якуты» монографиятыгар Артамыан туһунан маннык этиллибит: Артамыан диэн иччилээх тыллаах олонхоһут олоро сылдыбыт. Баай киһи ырыаһыта эбит. Утуһа да сытан, аһы да олонор, үлэли да сылдьан тойоно ыһыттардар эрэ тийиэрэ. Маньата бизен төлөнөрө. Киһи ыллаатаһына, мас хадарыйыан сөптөөбө, дьахталлар мэнэрийэн бараллара, эр дьон оҕо курдук аһахтарын атыахтарыгар диэри абылаталлара.

уһуйуллан, үөрэнэн тахсыбыттар. Холобур, ССРС Суруйааччылары союһун чилиэнэ, Саха АССР културатын үтүөлээх үлэһитэ, олонхоһут П.П. Ядрихинский-Бэдээлэ иһпит аҕата Петр Григорьевич Потапов ааттаах олонхоһут эбит. ССРС Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, олонхоһут Е.Г. Охлопков-Буоратай саһаһа эмээксин Охлопкова Хобороостон үөрэммитин диэн ахтар, онуоха эһэтэ эмиэ ааттаах олонхоһут Охлопков Дьаакып талаана бэррилибитэ саарбыта суох. Модут олонхоһута К.В. Сивцев-Мурун, икки үйэбэ баттаһа олорбут киһи, олонхоһуу идэбэ уһуйуллубут дьонунан Бэрис уола Баача Баһылайы уонна

өртүктээх үрүмэччи маһан аттаах Үрүг Уолан Бухатыыр» уонна «Күнүк сиртэн күөх оттоон сиир көвөччөр элэмэс аттаах Күн Эрилик бухатыыр», Мынчаар диэн ааттаах олонхоһут «Соһор хаарын суола көстүбөт кырпай хаарга кылыыта биллибэт киргиллээх киис саһыннаһын кэппитинэн төрүөбүт Кириэс Бэргэн» олонхоһутун илдэ сылдыбыт.

Мурун олонхоһут Таттаакы Дьаакып «Үс ини-би тобус бэт киһи Энэтэй-Мэнэтэй үтүө киһи Үгэлээн Бэргэн алтан хайыһардаах, тимир мууттаах Тэтим Бөбө» диэн улахан, уһун айымньытын олонхоһуура. Мань таһынан, Бэрис уола Баача оҕонньортон 4 олонхоһу: «Аҕыс ала бэлиэлээх аҕыс талба

Үтүө киһи аата үйэлэргэ умнуллубат

Ааспыт нэдиэлэбэ, ахсынны 26 күнүгэр, улууспут киинигэр биһир бэлиэ түгэн буолан ааста. Бу күн 70-80-с сылларга Нам оройуонун народнай депутаттарын оройуоннаағы Сэбиэтин исполкомун председателинэн үлэлээбит, оройуонмут социальнай-экономической сайдыытыгар улахан кылааты киллэрбит, бар дьонун туһугар күһүн-уоһун бүтүүнүн биэрэн үгүһү онорбут, элбэх кэс-

дьонно Василий Никифоровичы кытта үлэлээбит коллегалара, табаарыстара, биһир дойдулаахтара: А.И. Васильев, улуус Ытык сүбэтин председателэ (урут Намнаа райсовет исполкомун председателэ, «Көбөкөн» совхоз директора), М.Н. Габышева, Нам улуһун Ытык киһитэ, Дьыһан Дархан ресторан директора (урут ССКП Намнаағы райкомун идеологияҕа секретара), Н.Н. Петров, үлэ ветерана, 1984-89 сс. Нам оройу-

НАМЫГАР ЭЛБЭБИ ОҢОРБУТ КИҢИ

киллээх боппуруостар быһаарыллыларын ситиспит биһир дойдулаахпыт, талааннаах салайааччы Василий Никифорович Жирков төрөөбүтэ 75 сылын биһир дойдулаахтара, биһиргэ үлэлээбит табаарыстара, аймахтара мустан биһиргэ үлэлээбит, үтүө киһи аатын, олоһун, айбыт-туппут үлэтин ахтан-санаан ылылар.

онун былаанныыр коммиссиятын председателэ, С.Д. Кобыкова, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ, Н.Д. Захаров, өр кэмнэ Хамаҕата сельсоветын председателэ, Н.П. Колпашников, үлэ ветерана, өр кэмнэ ыткыомбинат, типография директорунан үлэлээбит, С.В. Окочешников, үлэ ветерана, Н.Н. Тимофеева,

Василий Никифоровичы ытыктыыр, киининэн киэн туттар, холобур оностор биһир дойдулаахтара, аймахтара, табаарыстара уонна Нам улуһун баһылыга А.П. Атласов, Ленскэй нэһилиэк баһылыга А.Г. Новгородов Н.М. Рыкунов аатынан киин библиотека мустан баран Василий Никифорович олоһун дойдут дьэтигэр (Чернышевская уул.) мемориальнай дуосканы ыйыыр үөрүүлээх тэрээһинигэр кытыннылар.

Манна эбэрдэ, ахтыы тылы улуус баһылыга А.П. Атласов уонна нэһилиэк баһылыга А.Г. Новгородов эттилэр. Киһилэр Василий Никифорович сатабыллаах салайааччы буоларын, оройон сайдыытыгар сүңкэн кылааты киллэрбитин, ол курдук, оройуонна гааһы аҕалтарыга, араас капиталнай тутуулары ыттарыыга, суолу-иһи онорторууга, улуус киинин уунан хааччыыгы боппуруоһун быһаарыыга уо.д. боппуруостар олоххо кирииллэрин түргэтэтигэ күүскэ ылсан үлэлээбитин бэлиэтээтилэр.

Мемориальнай дуосканы аһы кэнниттэн киин библиотека ааҕар саалатыгар мустубут

үлэ ветерана уо.д. ахтыылары онортоотулар. Киһилэр Василий Никифорович оройуонугар элбэҕи онорбутун-туппутун, үлэһит дьонно олус болҕомтолоохтук, биһир тэҥник, убаастабыллаахтык сьһыһааннаһарын, патриотун, киэн билиилээх, үрдүк культуураалаах, ирдэбиллээх, улахан салайааччы буоларын, көнө-сэмэй майгылааһын, чизһинэйин туһунан ахтыыларыгар чорбото бэлиэтээтилэр уонна «киһи дойдутугар, Намын туһугар, онорбут үтүөтүн хаһан да умнуохпут суоҕа» диэн эттилэр.

Бу дьонун тэрээһингэ Василий Никифорович уола Иннокентий, кьһиһа Марианна уонна балтын уола Анатолий Иннокентьевич сырыттылар, истиг-иһирэх ахтыылары онордулар. Кэргэнэ Тамара Егоровна Канадаҕа олонор, билигини сибээс тэрилинэн, намнар бастын уоллара дойдутугар онорбут үтүөтүн хаһан да умнуохтара суоҕа диэн эрэнэрин эттэ. Намнарга, уруу-хаан дьонноругар, олох бары эйгэтигэр таһаарыылаах үлэни, ил эйэни, дьоһун олоһу, дьолу-соргуну баҕарда.

И. ИВАНОВ

НАМ ОЛОНХОҤ УТТАРЫН ТУҢУНАН КЭПСИИ ТҮСТЭХХЭ...

Салбан киһитэ Мачайар туһунан эмиэ бэрт кылгастык ахтылар. Мачайар илбистээх-иччилээх тыллаах эбит. Ыллаатаһына, үс мастан биһирэтиллэн кэлэрэ. Дьон-сэргэ киниттэн саллара, ол иһин ыллатымалары, маньальнылар.

Нам улууһуттан төрүттээх олонхоһуттар туһунан бастаан «Энсиэли хочотун олонхоһуттара» кинигэни 2008 сыллаахха И.Д. Винокуров-Чабылдан аатынан литературнай музей научнай үлэһитэ У.Д. Сивцева Гуманитарнай чинчийэр институт үлэһиттэрин кытта көмөлөөн таһаартарытын билэбит.

Ол кинигэттэн көрдөххө, 19-с үйэбэ олонор ааспыт дорвоонноох тойуктаах, ымьылаах ырыалаах, олонхоһоох оҕонньоттор норуокка биллэр-көстөр ааттара эрэ биһиги коммитигэр тийиэн кэлбиттэр. Олонхоһуттар пааспардарыттан, ахтыыларыттан, атын олохтоох матырыйаалтан туһанан, хасыһан норуот талааннаахтарын олорбут үйэлэринэн 2 бөлөххө араардым. Ол түмүгэр, 19-с үйэбэ 16 олонхоһут, биһир сабадалаһын быһытынан, 20-с үйэбэ 17 олонхоһуту буллум, ону таһынан, 2 сабадалаһын быһытынан кирирдэ.

Кэлинги көлүөнэ олонхоһуттар кыра оҕо саастарыттан уус тыллаахтары батыһа сылдьан истэн, ытык кырдыаһастартан

Таттаакы Дьаакыбы ааттаталаабыт. Мурун олохун тигэх сылларыгар диэри 20-чэ сыл кьһиһа буйоһун, олонхоһооботто. Бөгүнтэн төрүттээх Н.Н. Шестаков-Суутта олонхоһо Ырыа Хабырыс диэн былыргы Нам ааттаах олонхоһуттун үөрэммитин туһунан айар идэлээхтэр пааспардарыгар ыйылла сылдыар. Хатырык олонхоһута А.Е. Сивцев-Дьиибэ Бытык аан бастаан күтүөтүттэн, Пестряков Дьаакыптан, бу ытык идэбэ ыларбыт эбит. Олонхоһут, тойуксуг, суруйааччы В.Н. Попов-Бочоох кыра оҕо саһыттан олонхоһо, ырыаҕа-тойукка аан бастаан таттаран уһуйтарбыт, ыларбыт. Эбэтэ Чуорааннаах Огдоочуйа сиэнин ситэ сылдьан ылыыратуойара, олонхоһуура.

19-с үйэбэ олонхоһуттары олонхоһолоро 20-с үйэ олонхоһуттарын таптаан толорор олонхоһолоро буолан, уостан уоска, көлүөнэттэн көлүөнэбэ тийиэн кэлбиттэрин бэлиэтиэххэ наада. Сорохторун хайдах истибиттэринэн, уһуйуллубуттарынан, сорохторун бэйэлэрэ тупсаран-чочуйан онорбуттарынан суруллан архыыпка хараллан сыталлар, биһир-икки олонхо бэчээккэ тахсыбыт.

Холобур, Буоратай саһаһа Хобороос эмээксинтэн икки олонхоһу: «Үс киһини өндөлдүйөн көстөр, үс былас

саадыаҕай ынахтаах, аҕыс айы кьһиһа ойхоотоох чачыгырчуоһур аттаах Тизэрбэс Баатыр. 8 уолаттардаах. Олортон биһир үчүгэй уоллаах Көңүл Бөбө диэн», «Уолаһа тиити олоһуһууар уолугунан куотар суор хара аттаах эрэйдээх-буруйдаах Эр Соҕотох», «Сэттэ үрэх сибиркэтин сиэн үөскээбит тэлиминэн сиэр аттаах Сир Уола Дьизэрбэс Бэргэн (Сир иччитэ, Аал Луук мас иччитэ иһпит уола)» уонна «Үүт маһан аттаах Үрүг Уолан, көргө көстүбэтэх Күн Тумулаан балыстаах» — толороро.

Суутта олонхоһут Ырыа Хабырыстан «Дьулурыйар Ньургун Боотур» олонхоһутун эбиит-көбүрэттиитэ суох илдэ сылдыбыт.

Ити курдук, былыргы олонхоһолорбут уостан-сүтэн хаалбакка, көлүөнэттэн көлүөнэбэ бэриллэн испиттэр. 2 үйэ (баҕар, хас да үйэ) олонхоһуттарын ситимнээн, уһуйуллуу чабылхай холобура буолаллар.

У.Д. Сивцева «Энсиэли хочотун олонхоһуттара» кинигэтин хасыһан ырыттаахха өссө да элбэҕи билиэххэ-көрүөххэ сөп. Энсиэлибит хочотун уус тыллаахтары үйэтитэр бэртээхэй үлэ, кэлэр көлүөнэбэ күндү бэлэһ буолар.

П.Д. ПАВЛОВА, Хатын-Арыы орто оскуолатын учуутала

Күннэтэ көрөр дьоммут

Үрүн күннээх орто дойдуга хас биридди киһи сирдээби аналлынан дьиз-уот таринэр уонна үлэ-хамнас үөһүгэр сылдьан, бэйэтин суолун-иһин хаалларар. Орто омурдан сааска үктэннэххэ, инникини-кэнникини ырагалыыр, бу олохло тугу гынным, ситистим дьэн анааран көрөр.

СИРГЭ ТӨРӨӨН, КИҢИ БУОЛАН...

Манньк санаанан салайтаран, бүгүн мин эһиэхэ чугас киһибит, коллегабит, салайааччыбит Елена Вячеславовна Никитина туһунан, үбүлүөйдээх сааһыгар сөп түбэһиннэрэн, сэхэргийэхпин ба-барарын.

Елена Вячеславовна ыраах Абый улуунуттан төрүттээх. Оччолорго Дружина дьэн балай да сайдан испит улахан бөһүөлөккэ Александра, Вячеслав Лукачевскийдар дьиз кэргэт-тэригэр иккис оҕонон күн сирин көрбүтэ. Орой мэник оҕо сааһа ааһан, ыччат-студент күннэр үүннэр, 1987 с. Саха государственнай университетин педагогической факультетын бүтүрбүт. Ол кэмтэн ыла, талан ылбыт идэтинэн, үөрэх эйгэтигэр туох баар билиитин-көрүүтүн, сатабылын, өйүн-санаатын ууран туран, үлэлээн-хамсаан, айан- тутан кэллэ.

Намнааҕы үөрэх производственной комбината, Нам начальнай оскуолата, И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы педагогической колледж, М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-Илинги федеральной университет, Нам улуунун үөрэҕин управлениета — бу Елена Вячеславовна үлэлээбит, үлэлиир тэрилтэлэрэ. Мантан көстөрүнэн, киһи үөрэх эйгэтигэр харыс да сири халбарыбакка, үөрэх араас салаатыгар — оскуолаттан саҕалаан үрдүк үөрэх кыһатыгар тийэ үлэлээбитэ — бу мээнэ киһиэхэ көстүбэт, үгүстэргэ кыаллыбат улахан үлэ, сатабыл, дуулуур, кыах.

Намнааҕы үөрэх производственной комбинатыгар Елена Вячеславовна үс сылтан орду кэмгэ Аппааны, Бөтүн, Хатырык, Хамаҕатта, Никольская, Партизан, 1 Хомустаах, Үөдэй оҕолорун производственной үлэ дьарыктарыгар угуллубта. Ол оҕолоро рабочай идэлэри баһылаан, үгүстэрэ үрдэтинэн, күн бүгүн араас хайысхаларга үлэли сылдыбаллар. Салгыы Нам начальнай оскуолатыгар учууталлыыр кэмигэр киһи практик учуутал быһыытынан ситим-хотуу оскуолатын ааспыта. Елена Вячеславовна уроктарын бири халыыпка хайтарбакка, ураты буючарынан, наукаҕа тирэҕирэн сагалыы технологиянан, сонун ньымаларынан ыытара тута харахха бырабыллыбыта. Ити сылларга киһи методической өттүнэн ситэн-хотон, «Учитель года» конкурса кыттан «Интеллектуал» номинацияҕа тиксипитэ инники үлэтигэр саҕа саҕахтары арылбыта.

Салгыы эдэр, кэскиллээх учуутал Намнааҕы педагогической колледжга үлэҕэ анаммыта уонна «Обслуживающий труд» дьэн кафедраҕа, кэлин «Технология» салаатыгар сэбидиссэйинэн үлэлээбитэ, колледж государственной аттестационнай комиссиятын председателэ буолбута. Бу кэрдис кэмнэри Елена Вячеславовна олоҕун бири саамай сырдык өйдөбүлүнэн, таһаарылаахтык үлэлээбит кэмдин ахтар. Студеннары кытта бири эйгэҕэ, бири санааҕа түмүллэн, үгүс курсовой, дипломнай үлэлэри суруйтаран, практиккаларын салайсан, элбэх үлэ барбыта. Итиннэ барытыгар наукаҕа бастакы олохтоох хардылар оҕоһулуубуттара, наука эйгэтигэр бастакы ыстатыйалар күн сирин көрбүттэрэ.

2006 с. Елена Вячеславовна олоҕор улахан суолталаах сылынан буолбута, ол курдук ити

сыл кини кандидатскай диссертациятын көмүскээн педагогической наука кандидата буолбута. Бу улахан харды киһи олоҕор, инники үлэтигэр ураты суолу киллэрбитэ, элбэх былааннар, үлэлэр саҕаламмыттар. Онон салгыы өссө киэн далааһыннан, Елена Вячеславовна М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-Илинги федеральной университет педагогической институтугар үлэҕэ анаммыта. «Технология и пред-

принимательство» кафедра доценынан, үөрэх чааһын сэбидиссэйин солбуйааччынан, Государственной аттестационнай комиссия чилиэнинэн, кэлин председателинэн үтүө суобастаахтык, таһаарылаахтык уонна дьулуурдаахтык үлэлээбитэ. Х-ИФУ үлэлээбит сылларыгар Елена Вячеславовна педагог, учуонай, киһи быһыытынан — бары өттүнэн күүскэ сайдыбыта: үлэ, үөрэх, наука... Киһи — 8 методической пособие, «Формирование творческой деятельности студентов средствами дизайн-подхода» монография, 38 научнай-методической ыстатыйалар автордара, 59 дипломнай, 32 курсовой үлэлэр салайааччылары, рецензэнэрэ, бакалавриат педагогической институт технология идэтигэр үөрэх программатын оҕорсооччута, үгүс конференцияларга үөрэнээччилэр, студенттар үлэлэрин научнай салайааччылары, биллиилээх модельер Августина Филиппова айар лабораториятын научнай сүбэһитэ. Элбэх араас таһымнаах конференцияларга, быыстапкаларга өрүү кыттар, уопутун кэспир, бэйэтин тус көрүүлэрин бири идэлээхтэригэр үлэлэстэр.

Күн бүгүн улахан уопуттаах, киэн потенциаллаах учуутал, учуонай, салайааччы Елена Вячеславовна — Нам улуунун үөрэҕин управлениетын начальнигы солбуйааччы. Эппитинэстээх, киэн ис хоһоонноох үлэҕэ киһи 2010 с. кэлбитэ. Үөрэх эйгэтин инники сайдар программатын оҕоруу, олоххо киллэри, үлэни тэрийи, үлэ араас хайысхаларынан анализ оҕоруу, мониторинны ыыты, саҕа программалары, бырайыактары оҕорон таһаары, үлэлэти уонна бүтүт үгүс күннээҕи үлэлэр — бу барыта начальнигы солбуйааччы үлэтин хайысхалара. Сүрүн үлэтин таһынан, киһи А.И. Герцен аатынан Санкт-Петербурдааҕы Государственной педагогической университет «Информационно-коммуникационные технологии» кафедратыгар докторскай диссертациятын суруйаары, соискатель.

Биһиги управлениетыгар манньк хорутуулаахтык үлэлиир, инники диэки айымнылаахтык айанныыр, барыбытын үлэҕэ көрүлүүр күүстээх, кыахтаах салайааччылаахпытынан киэн туттабыт, үлэлибит-хамсыбыт. Елена Вячеславовна киһи быһыытынан элэккэй, сайаҕас майгыта, дьонго куруутун көмө-тирэх буолара биһиэхэ барыбытыгар холобор буолар, элбэххэ үөрэтэр, иитэр.

Күндү киһибит, убаастабыллаах салайааччыбит Елена Вячеславовна — биригэ үлэлиир коллега, салайааччы, учуутал уонна күн-күбэй ийэ, эйгэс эбэ, тапталлаах кэргэн быһыытынан дьонун олоҕу олоҕор орто омурдан сааскын туолбут үтүө күнүнэн итиитик — истинник ээрдэлибит! Бар дьонун махталларын ылан, бири идэлээхтэрин убаастабылларынан туһанан, дьиз кэргэнин тапталларын билиэн уһундук дьоһоохтоок олоҕорго баҕарабыт, саха Далбар хотунун быһыытынан истэнэ, баайа-оҕоро, айа-тута тур, оҕолорун, сизиннэрин эн курдук ылыктаах суолу тутустуннар дьэн баҕа санаабытын этэбит!

М. ИГНАТЬЕВА,
үөрэх управлениета
(Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээтэнэр)

Үөрэх эйгэтигэр

Сэтинньи 29 күнүгэр Үөдэй оскуолатыгар улуустааҕы технология предметигэр олимпиада ытыллыбыта. Технология учууталларын методической холбоһуга (салайааччы Мохначевская М.Н.) бу күрээҕи олус тэрээһиннээхтик ыытта. Олимпиада чэрчитинэн оҕолор сатабылларын теоретической уонна практической чааска арааран араас соруудахтарга күрэхтэстилэр, ону таһынан хас биридди кыттааччы проект көмүскээтэ. Сыралаах үлэ түмүгэр Хамаҕатта орто оскуолата - 4, Хатын-Арыы орто оскуолата - 3, Намнааҕы 1 уонна 2 № - дээх, Хатырык, 1 Хомустаах уонна Бөтүн оскуолалара 1- дии призердаах буолдулар. Олимпиадаҕа кыттыбыт учууталлар, оҕолор технология, уруһуй кабинеттарын материальной баазатын сөҕө-махтайа көрдүлэр. Оскуола коллектива

Дьиз кэргэн — олох онкула

Хаген Хердам омугунан немец. Тьа хаһаайыстыбатын наукатын доктора, «Крест за заслуги перед ФРГ» государственной наҕараада лауреата, орнитолог, ботаник.

— **Хаген, баһаалыста бэйэҕин билиһиннэр эрэ?**

— 1939 сыллаахха төрөөбүтүм. Төрөппүттэри бородуой үлэһит дьон эттилэр. Иймэ сизстэрэ, аҕам столляр. Кинилэр олус ыарахан дьылдаламмыттар. Сэри кэмигэр концлааҕырга олобруттара. Дьолго тыыннаах эргиллибиттэрэ.

ХАГЕН — ХАМАҒАТТА КҮТҮӨТЭ

Мин 1957-1963 сс. Москва-ҕа Тимирязев аатынан тьа хаһаайыстыбатын академиятыгар үөрэммитим. Билигин Германия-ҕа Харц хайалар быыстарыгар турар кыра куоракка олобобун.

— **Россияҕа аан бастаан хайдах кэлбиккин?**

— Колледжка бэһис кылаастан нуучча тылын үөрөппүттэрэ, улахан кылаастарга кыранысса таһынааҕы үөрэх кыһаларын талларбыттарыгар, Россияны талбытым. Москваҕа тьа хаһаайыстыбатын академиятыгар биэс сыл үөрэммитим, кэргэммин Людмила Авксентьеваны (Люсяны) көрсүбүтүм. Маннайгы куурустан бири группа үөрэммитигэр, үөрэхпит бүтэһик сылыгар холбоспуптук.

— **Нууччалыы кэспэтэри ыарахаттары көрсүбүтүг дуо?**

— Нуучча тылыгар үчүгэйдик үөрэммитим, онон куһаҕана суохтук сангарар буолуохтаахпын дии саныыр этим. Ол эрээри, Москваҕа кэһэн баран, улахан-нык алраһаабыһын өйдөөбүтүм. Бастакы күннэрбэр бири да тылы өйдөөбөт этим. Куттанан барбытым. Онтон сыыйа-баайа биридиллээн тылтан этии сүрүн ис хоһоонун, лекцияларын өйдүүр буолбутум. Сотору кэминэн нууччалыы холкутук кэспэ-тэн барбытым.

— **Ханна сыбаайбалабыккыт?**

— Сыбаайбаны сэмэйдик Москваҕа бэлиэтэбипит. Табарыстарбыт үгүстэрэ үөрэхтэрин бүтэрэн дойдуларыгар барбыттар, онон ыалдыт аҕыйах этэ.

— **Төрөппүттэриг хайдах ылыммыттарай?**

— Мин дьонум, Люся да ийэ-эти биһиги туспугар олус үөрбүттэрэ. Хомойуох иһин, сыбаайбанытыгар хамаҕатталар кыайан кэлбэтэхтэрэ.

Төрөппүттэри ханан да мин тус олохпор орооспоттор этэ, наар өйүү, көмөлөһө сатыллар. Бэйэн олоҕун, онон бэйэн быһаар диэбиттэрэ. Люся ийэтэ олус долгуйбутун билэбин. Оччолорго төрөппүттэргэн сыбаайба сөбүлөн-сурук ирдэнэр этэ. Люся ийэтин суруга орубуна сыбаайба күн кэлэн сүтэн хаалбыта. Ыксал буолбута. Хата, Саха сириттэн сылдьар кэргэнниилэри булбуптук. Ол тынан баран, аҕалара

Оҕо үөрэнэрин, сайдарын туһугар

директор А.И. Барашков салайы-гытын оҕо үөрэнэрин-сайдарын туһугар олус үчүгэй усулуобуйаны олохтообутун бэлиэтээтилэр.

Сэтинньи ый орто тугар улуустаагы үөрэх салаата (нач. Протопопов О.Н., методист Уваровская С.П.) үөрэх тэрилтэлэрин икки ардыгар сетевой биригэ үлэлэһин бырайыагынан Үөдэй орто оскуолатын баазатыгар республикатааҕы эдэр учууталлар «Стартап» дьэн методической десанна ытытылына. Уопсай Дьокускай куораттан, Нам улуунун оскуоаларыттан 56 эдэр педагогтар республика учууталларын куонкуустарын кыайылаахтарын уроктарыгар, маастар-кылаастарыгар сырыттылар, санаа атастастылар, уопут ыллылар. Оскуола

кабинеттарынан, 51 миэстэлээх интернакка, боксерскай заалга, музейга сылдьаннар аныгы ирдэбилгэ эппиэттир усулуобуйа тэриллибитин көрөн олус дьэн астынан тарҕастылар.

Предметнэй олимпиадалар муниципальной түһүмэхтэригэр экологияҕа — 6, биологияҕа — 6 (учуутал Викторова В.Н.), общественностиҕа — 3 (учуутал Барашков А.А.), саха тылыгар уонна литературатыгар — 3 (учуутал Сысолятина А.В.), физикаҕа — 2 (учуутал Яковлева Е.К.), географияҕа — 1 (учуутал Попов К.И.) үөрэнээччи миэстэлэстилэр.

А.Г. КОРЯКИНА,
Үөдэй орто оскуолатын директорун солбуйааччы

эппэрээссийэҕэ бэлэмнэнэн балыһаҕа сытар этэ. Быраастары кытары кэспэтин бири күнгэ көнүлүтөн таһаарыһыт. Онон киһи биһиэхэ сурук дьыалатыгар көмөлөспүтэ, оттон кэргэнэ Люсяҕа шафердаабыта.

— **Оччотооҕу кэмгэ ыал буоларга үгүс ыарахаттары көрсүбүтү дуо?**

— Онук да диэххэ сөп. Москваҕа ГДР посольствота биһиги курдук булка ыаллары утарар этэ. Дьолго, биһиги ыал буолар кэммитигэр сокуон сымнаабыта. Онон көңүл биэрбиттэрэ. Биһиги саҕа дьоллоох дьон суох этэ! Ол тынан баран, сыбаайбалаан баран

нык да курска сылдьан немец тылын үөрөспүтэ эбит. Кэспэти, суруйары, ааҕары үлэ, олох хаамытынан баһылаабыт эбит. Ол түмүгэр институтка биригэ үлэлиир буолбуптук. Киһи тугаахтаах культуураҕа ылысыбыта. Хадмерслебен куоракка тугахтаах культура институтугар, кэлин Кведлинбурга үүнээйилэр суортарын институтугар үлэлээбитэ. 1974 сыллаахха дьэһимизнэҕэ диссертация көмүскэбипит.

90-с сс. дьэри иммигрант быһыытынан олобобута. Олох кэлин Германия государствотын дьиннээх олохтооҕу буолбута. Хомойуох иһин, Люсим аҕыйах

Люся дойдугар, Саха сиригэр, мин Германияҕа барбыһыт.

— **Төһө өр көрсүбүккэ сылдьыбыккыт?**

— Алта ый. Люся Германия-ҕа, миэхэ кэлээри, көңүл ыларыгар үгүс ыарахаттары көрсүбүтэ. Бүтэһигэр икки өттүттэн күүспүтүн холбоон, сүүрэн-көтөн Люся Берлингэ кэлбитэ. Ол күнтэн ыла 45 сыл устата олус дьоллоохтук биригэ олобобуптук. Икки уолламмыһыт. Улахамайт Айаал Хердам кэргэннээх, уоллаах кыыс оҕолоох, Францияга олобоболор. Бу Валерия миигиттэн чугас Кведлинбург куоракка олобор, кэргэннээх, уол оҕолохтор.

— **Саха кыһын, Людмила, эн хайдах таба көрөн билсиккин?**

— Эппитим курдук, Люсялы биригэ үөрэммитим. Группабытыгар, араас тэрээһиннэргэ мэлдьи алтыһар этибит. Мин кинини көрөөт да сөбүлээбитим. Киһи ханык баҕар уол хараҕар хатанар наһаа кыраһыабай кыыс этэ. Барыта бэһис куурус сайыныгар, практика кэмигэр саҕаламмыта. Онон бэйэ-бэйэбитин таба көрсөн, доҕордоһубут тапталга кубулуйбута...

— **Людмила эйгин кытта олус дьоллоох, эйгэлээх, интэриһинэй олоҕу олорон аастаҕа.**

— Онук... Люся кэлбитигэр чугас аймактарытын ыһыран көрсүһүү оҕорбуптук. Олус истин дьоро киһэ буолан ааспыта. Люся немецти бири да тылы билбэт этэ, ол тынан баран, бука бары өйдөһөн тарҕастыһыт. Ордук ийэм олус сөбүлээбитэ. Сарсыныгар дьизэ иккиэн хаалан баран, кимнээвэр ордук өйдөһөн уһун күннэрин биллэбэккэ аһарыт этилэр. Ийм Люсянан олус киэн туттар этэ, куорат устун дьаарбайа таҕыстаһытына, билэр дьонугар хайаатар да билиһиннэрэр үгэстээҕэ.

— **Людмила, тылы билбэт киһи, бастаан олоҕун ыары-паптаҕа дуо?**

— Люся мэлдьи дьону кытта түргэнник уопсай тыл булар этэ. Төһө да тылы билбэт буоллар, бири кэмгэ оскуолаҕа нуучча тылын үөрэтэ сылдьыбыта. Биллэн турар, ыарахаттар бааллар этэ. Ол тынан баран, ону киһи түргэнник туоратара. Билигин санаатахпына, Люся анаан хан-

сыллааҕыта ыарахан ыарыттаттан суох буолбута. Бу миэхэ олус ыарахан, ыар сүтүк...

— **Саха сиригэр аан бастаан хас сыллаахха күүлэйдии кэлбиккит?**

— 70-с сс. саҕаланьыларыгар кэлэ сылдьыбыһыт. Ол кэһиниттэн биэсти, алтыы сыла биригэ хайаан да кэлэн барарбыт. Сайын, саас сылдарытын сөбүлүүрбүт. Чугас дьоммуттар ыалдытты таарыйа айылҕа уһуктан, ситэн силигилээн турар кэмигэр үүнээйи арааһын көрөр, чинчийэр этибит. Бу сырыыга кыһын кэллим. Ычча, тымныы эбит (күлэр). Өлүөнэ очуостарыгар бара сылдьан мунубун үлүттүм!

— **Биһиги айылҕабытын туго дии саныһыт?**

— О-о! Саха сирин айылҕата эриэккэс көстүү. Аймахтаспыт сылларым тугары элбэҕи биллим, көрдүм, үөрэттим. Аллара Халымаҕа, Алданга, Тикси-гэ, Уус-Ньараҕа сылдьыбытым. Өлүөнэ очуостарын түөрт төгүл дабайбыт дьоллоохпун! Аан дойдуга араас мунуктары кэрийдим да, Саха сирин айылҕатын тэнэ тыгыллыбатах, кыраһыабай, эриэккэс сити көрө иликпин. Дьон-сэргэтэ аламаҕайдар, аһа-бастар, истиннэр.

— **Тайҕа айанын кэмигэр интэриһинэй түгэнэр бааллар этэ дуо?**

— Биллэн турар! Биригэ Алданга аймаммыт кэмигэр Слава дьэн эбээн сирдэтиттэхэ этибит. Киһи бири үрүйэҕэ «Хаген үрүйэтэ» дьэн ааты биэриэм дьэн соһуштута да, үрдүбүтэ да. Чахчы ол үрүйэҕэ мин аатым интэриллибит буоллаҕына, олус үчүгэй (мичээрдир).

— **Түмүккэ ааҕааччыларга баҕа санаа.**

— Мин Саха сирин олус сөбүлүүбүн. Эһиэхэ, олохтоохторго, эйэни, бэйэ-бэйэбитигэр өйдөһүүнү баҕарабын. Ботаник, айылҕаны харыстааччы буоларым быһыытынан, сиргитин-уоккутун, эриэккэс, тыгыллыбатах айылҕабытын таптаан, харыстаан дьэн этэбин. Итиэннэ доруобуйаны, бука барытыгар этэннэ буолууну!

Лена ШИШИГИНА
(«Журфикс»сурунаал,
олунньу-кулун тутар 2014)
Л. НОГОВИЦЫНА тылбааһа

Понедельник, 29 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Вторник, 30 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.30 Вечерний Ургант 16+

Среда, 31 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 17.10 Новости
09.10 Контрольная закупка

Четверг, 1 января

06.00 Дискотека 80-х 12+
07.00 Две звезды 12+
08.40 Ледниковый период 0+

12.10 Новости спорта
12.15 Х/ф «Ночь в музее» 12+

Пятница, 2 января

05.40, 06.10 Х/ф «Хроники Нарнии. Принц Каспиан» 12+

Воскресенье, 4 января

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Ералаш 0+
06.25 Х/ф «Белый плен» 12+

12.10 Новости спорта
12.15 Х/ф «Ночь в музее» 12+

Воскресенье, 4 января

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Ералаш 0+
06.25 Х/ф «Белый плен» 12+

РОССИЯ 2

Понедельник, 29 декабря

13.00 Панорама дня. LIVE
14.25, 04.05 Х/ф «Земляк» 16+

Вторник, 30 декабря

13.00 Панорама дня. LIVE
14.25, 04.05 Х/ф «Земляк» 16+

09.45 Наука на колесах 12+
10.15 Дуэль 12+

Среда, 31 декабря

13.00 Панорама дня. LIVE
14.30 Х/ф «Земляк» 16+

Четверг, 1 января

12.25, 12.55, 13.20, 13.50, 14.20, 14.45, 15.20 НЕпростые вещи 12+

22.15, 10.55 Профессиональный бокс 16+

Пятница, 2 января

13.00, 21.45 Тайм-аут 12+
13.30 2014 г. - год спорта

13.00, 13.55, 14.25 Эксперименты 12+

Воскресенье, 4 января

13.00 Моя рыбка 12+
16.30 Х/ф «Господа офицеры» 16+

РОССИЯ 1

Понедельник, 29 декабря

05.00 Утро России
09.00 Любовь, похожая на сон

Вторник, 30 декабря

05.00 Утро России
09.00 Х/ф «Снег на голову» 12+

Среда, 31 декабря

05.45 Х/ф «Школа для толстухек» 12+

Четверг, 1 января

05.00 Праздничный концерт из Государственного Кремлевского дворца

Пятница, 2 января

04.35 Х/ф «Однажды в Новый год» 12+

Суббота, 3 января

04.40 Х/ф «История любви, или Новогодний розыгрыш» 12+

Понедельник, 29 декабря

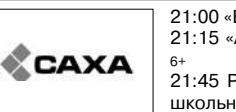
06.00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

30 ДЕКАБРЯ, ВТОРНИК

06.00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

31 ДЕКАБРЯ, СРЕДА

06.00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

29 ДЕКАБРЯ, ПОНЕДЕЛЬНИК

06:00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

30 ДЕКАБРЯ, ВТОРНИК

06:00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

31 ДЕКАБРЯ, СРЕДА

06:00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Атах тэпсэн олорон» 6+

31 ДЕКАБРЯ, СРЕДА

06:00 «Аламай күн сыламынан!» 0+

20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+

2 ЯНВАРЯ, ПЯТНИЦА

07:00 «Дойдум дьоно» («Амма» ТВ) 6+

10:30 «В кадре-республика» (ТВ «Нерюнгри») 6+

3 ЯНВАРЯ, СУББОТА

07:00 «Сага дьылынан!» 0+

07:15 «Сэри кэмин обото» («Панорама» ТВ) 6+

4 ЯНВАРЯ, ВОСКРЕСЕНЬЕ

07:00 «Сага ыалга-сага дьыл» («Панорама» ТВ) 6+

Решение №XXV-1 26.11.2014 г. О бюджете муниципального образования «Хатын-Арынский наслег»

Намского улуса Республики Саха (Якутия) на 2015 год

Руководствуясь Бюджетным кодексом Российской Федерации, Законом Республики Саха (Якутия) «О бюджетном устройстве и бюджетном процессе в Республике Саха (Якутия)», Уставом муниципального образования «Хатын-Арынский наслег», Положением о бюджетном процессе в муниципальном образовании «Хатын-Арынский наслег» Республики Саха (Якутия), прогнозом социально-экономического развития муниципального образования «Хатын-Арынский наслег», Наследный Совет муниципального образования «Хатын-Арынский наслег» решил:

Статья 1. Основные характеристики бюджета МО «Хатын-Арынский наслег»

1. Утвердить основные характеристики и иные показатели местного бюджета:

1) прогнозируемый общий объем доходов в сумме 46 559 770,00 рублей, из них налоговые и неналоговые доходы в сумме 3 073 970,00 рублей, безвозмездные поступления в сумме 43 485 800,00 рублей, межбюджетные трансферты из государственного бюджета Республики Саха (Якутия) в сумме 42 972 000,00 рублей;

2) общий объем расходов местного бюджета в сумме 46 559 770,00 тыс. рублей;

3) дефицит местного бюджета в сумме 0,00 рублей.

Статья 14. Вступление в силу настоящего решения

Настоящее решение вступает в силу с 1 января 2015 года.

Статья 15. Обнародования настоящего решения

Обнародовать настоящее решение в местах «Официальной информации» в МБУ ЦД «Чороон» с. Аппаныч, МБУ ЦД «Сайдыы» с. Кысыл Деревня, МБУ ЦД «Самородок» с. Графский берег».

Статья 16. Обнародования настоящего решения

Опубликовать настоящее решение «О бюджете наследной администрации муниципального образования «Хатын-Арынский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия) на 2015 год» в улусной газете «Энсиэли».

Статья 17. Контроль настоящего решения

Контроль за исполнением Решения возложить на комиссию по бюджету и налогам (председатель Жирков Е. Г.)

Председатель наследного Совета Арынского улуса
Глава МО «Хатын-Арынский наслег» Слепцов Ю.И.

ВЫПИСКА ИЗ РЕШЕНИЯ

Наследного Совета муниципального образования «Ленский наслег» Намского улуса РС(Я) от 25 декабря 2014 года № 141 «О бюджете муниципального образования «Ленский наслег» Намского улуса РС(Я) на 2015 год»

Статья 1. Основные характеристики бюджета МО «Ленский наслег»

1. Утвердить основные характеристики и иные показатели местного бюджета:

1) прогнозируемый общий объем доходов местного бюджета в сумме 79 678 400,00 рублей, из них налоговые и неналоговые доходы в сумме 29 318 400,00 рублей, безвозмездные поступления в сумме 50 360 000,00 рублей, из них межбюджетные трансферты из государственного бюджета РС(Я) в сумме 50 360 000,00 рублей;

2) общий объем расходов местного бюджета в сумме 79 678 400,00 рублей;

3) дефицит местного бюджета в сумме 0,00 рублей.

Статья 12. Вступление в силу настоящего решения

Настоящее решение вступает в силу с 1 января 2015 года.

Статья 13. Обнародование и опубликование настоящего решения

Настоящее Решение подлежит официальному обнародованию на информационном стенде, опубликованию на сайте sakha.gov.ru и в районной газете «Энсиэли».

Председатель наследного Совета Ленского улуса
Глава МО «Ленский наслег» Новгородов А.Г.

РЕШЕНИЕ №26

от 25 декабря 2014 г.

О бюджете Наследной администрации муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 2015 год.

Руководствуясь Бюджетным кодексом Российской Федерации, Законом РС(Я) «О бюджетном устройстве и бюджетном процессе в Республике Саха (Якутия)», Уставом муниципального образования «Хамагаттинский наслег» РС(Я), Положением о бюджетном процессе в муниципальном образовании «Хамагаттинский наслег», прогнозом социально-экономического развития муниципального образования «Хамагаттинский наслег» РС(Я), основными направлениями налоговой и бюджетной политики муниципального образования «Хамагаттинский наслег», Наследный Совет депутатов муниципального образования «Хамагаттинский наслег» РС(Я), решил:

Статья 1. Основные характеристики бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег»

1) Утвердить основные характеристики бюджета и иные показатели местного бюджета на 2015 год:

1) прогнозируемый общий объем доходов в сумме 26 510 500,00 рублей, из них налоговые и неналоговые доходы в сумме 2 159 300,00 рублей, безвозмездные поступления в сумме 24 351 200,00 рублей, межбюджетные трансферты из государственного бюджета РС(Я) в сумме 24 114 000,00 рублей;

2) общий объем расходов бюджета в сумме 26 510 500,00 рублей;

3) дефицит местного бюджета в сумме 0 тыс.руб.

Статья 2. Доходы бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег»

1. Установить, что доходы местного бюджета, поступающие в 2015 году, формируются за счет федеральных, региональных налогов, сборов и неналоговых доходов в соответствии с нормативами, установленными Бюджетным кодексом Российской Федерации, Законом РС(Я) «О бюджетном устройстве и бюджетном процессе в Республике Саха (Якутия)», Законом РС(Я) «О государственном бюджете на 2015 год и на плановый период на 2016 и 2017 годы».

2. Утвердить перечень главных администраторов доходов местного бюджета, закрепляемые за ними виды (подвиды) доходов бюджета согласно приложению 1 к настоящему решению;

3. Утвердить перечень главных администраторов источников финансирования дефицита местного бюджета, закрепляемые за ними источники финансирования дефицита местного бюджета согласно приложению 2 к настоящему решению;

4. Утвердить в местном бюджете муниципального образования «Хамагаттинский наслег» прогнозируемый объем поступления доходов по основным источникам на 2015 год согласно приложению 3 к настоящему решению;

5. Определить Финансовое управление администрации муниципального образования «Намский улус» РС(Я) уполномоченным органом муниципального образования «Хамагаттинский наслег» по осуществлению электронного документооборота и получения выписки из лицевого счетов администраторов поступлений доходов местного бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег»

Статья 3. Бюджетные ассигнования бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег»

1. Утвердить в пределах общего объема расходов, установленно-

го статьей 1 настоящего решения, распределение бюджетных ассигнований по целевым статьям на реализацию муниципальных программ и подпрограмм на 2015 год согласно, приложения 4 к настоящему решению;

Целевые статьи расходов местного бюджета на финансирование мероприятий муниципальной программы, подпрограмм и элементов видов расходов местного бюджета утверждаются сводной росписью бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 2015 год.

2. Утвердить распределение бюджетных ассигнований по разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов на 2015 год согласно приложению 5 к настоящему решению.

4. Утвердить ведомственную структуру расходов местного бюджета на 2015 год согласно приложению 6 к настоящему решению.

5. Утвердить общий объем бюджетных ассигнований на исполнение публичных нормативных обязательств на 2015 год в сумме 209 000,00 рублей.

6. Утвердить объем муниципального дорожного фонда на 2015 год в сумме 433 200,00 рублей;

Статья 4. Субсидии юридическим лицам (за исключением субсидий муниципальным учреждениям), индивидуальным предпринимателям, физическим лицам

1. Установить, что субсидии юридическим лицам (за исключением субсидий муниципальным учреждениям), индивидуальным предпринимателям, а также физическим лицам - производителям товаров, работ, услуг, предусмотренные настоящим решением, предоставляются на безвозмездной и безвозвратной основе в целях возмещения затрат или недополученных доходов в связи с производством (реализацией) товаров, выполнением работ, оказанием услуг, а также возмещения нормативных затрат на оказание в соответствии с муниципальным заданием муниципальных услуг в следующих случаях:

1) реализации мероприятий по развитию сельского хозяйства;

2) субсидии предоставляются из местного бюджета в соответствии с нормативными правовыми актами Администрации муниципального образования «Хамагаттинский наслег», которые устанавливаются цели, условия и порядок предоставления субсидий, определяют категории и (или) критерии отбора юридических лиц (за исключением муниципальных учреждений), индивидуальных предпринимателей, физических лиц - производителей товаров, работ, услуг, имеющих право на получение субсидий, а также порядок возврата субсидий.

3. При предоставлении субсидий, указанных в части 1 настоящей статьи, обязательным условием их предоставления, включаемым в договоры (соглашения) о предоставлении субсидий, является согласие их получателей (за исключением муниципальных товариществ и обществ с участием публично-правовых образований в их уставных (складочных) капиталах, а также коммерческих организаций с участием таких товариществ и обществ в их уставных (складочных) капиталах) на осуществление главным распорядителем (распорядителем) бюджетных средств, предоставившим субсидии, и органами муниципального финансового контроля проверок соблюдения получателями субсидий условий, целей и порядка их предоставления.

Статья 5. Бюджетные инвестиции

1. Бюджетные инвестиции в объекты капитального строительства за счет средств местного бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег» осуществляются в соответствии с программой социально-экономического развития.

1) Объемы бюджетных ассигнований на осуществление бюджетных инвестиций в объекты капитального строительства, софинансирование капитальных вложений, которые осуществляются за счет межбюджетных субсидий из федерального, республиканского бюджета, утвердить отдельно по каждому объекту, отражать по разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов классификации расходов бюджетов и по ведомственной структуре расходов местного бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 2015 год согласно приложению 7 к настоящему решению.

Статья 6. Особенности использования бюджетных ассигнований на обеспечение деятельности органов местного самоуправления муниципального образования «Хамагаттинский наслег» и муниципальными казенными учреждениями.

1. Заключение и оплата органами местного самоуправления муниципального образования «Хамагаттинский наслег» и муниципальными казенными учреждениями муниципальных контрактов, иных договоров, подлежащих исполнению за счет средств местного бюджета, производятся в пределах доведенных им лимитов бюджетных обязательств в соответствии с ведомственной, функциональной и экономической структурами расходов бюджета, и с учетом приня-

тых и неисполненных обязательств.

2. Учет обязательств, подлежащих исполнению за счет средств местного бюджета органами местного самоуправления муниципального образования «Хамагаттинский наслег» и муниципальными казенными учреждениями, обеспечивается в порядке, установленном Администрацией муниципального образования «Хамагаттинский наслег». При нарушении установленного порядка учета обязательств санкционирование оплаты денежных обязательств данного учреждения приостанавливается в соответствии с порядком, установленным Администрацией муниципального образования «Хамагаттинский наслег».

3. Нарушение требований настоящей статьи при заключении указанных в части 1 настоящей статьи контрактов (договоров) является основанием для признания их судом недействительными по иску главного распорядителя (распорядителя) средств местного бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег».

4. Средства, поступающие во временное распоряжение органов местного самоуправления муниципального образования «Хамагаттинский наслег» и муниципальных казенных учреждений в соответствии с законодательными и иными нормативными правовыми актами, учитываются на лицевых счетах, открытых им в Финансовом управлении Администрации муниципального образования «Намский улус» РС(Я).

Статья 7. Особенности исполнения бюджета муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 2015 году

1. Органы местного самоуправления муниципального образования «Хамагаттинский наслег» не вправе принимать решения, приводящие к увеличению в 2015 году численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений бюджетной сферы.

2. В ходе исполнения местного бюджета в 2015 году Финансовый орган Администрации муниципального образования вправе вносить изменения в сводную бюджетную роспись без внесения изменений в настоящее решение по основаниям, установленным статьей 217 Бюджетного кодекса Российской Федерации, а также по иным основаниям при перераспределении бюджетных ассигнований между главными распорядителями бюджетных средств, связанных с особенностями исполнения местного бюджета на 2015 год, по следующим основаниям:

1) в случае образования в ходе исполнения местного бюджета экономии по отдельным разделам, подразделам, целевым статьям, видам

расходов и по кодам операций сектора государственного управления классификации расходов бюджетов Российской Федерации;

2) для финансового обеспечения непредвиденных расходов, связанных с ликвидацией последствий стихийных бедствий и других чрезвычайных ситуаций, в соответствии с решениями Главы РС(Я), Правительства РС(Я), Администрации муниципального образования «Намский улус» и Администрации муниципального образования «Хамагаттинский наслег».

3) на суммы беспорочного взъяснения либо сокращения в результате контрольных мероприятий, по итогам которых установлены бюджетные нарушения;

4) в случае недостаточности бюджетных ассигнований для исполнения публичных нормативных обязательств - с превышением общего объема указанных ассигнований в пределах 5 процентов общего объема бюджетных ассигнований, утвержденных настоящим решением на их исполнение в текущем финансовом году;

5) в случае получения субсидий, субвенций, иных межбюджетных трансфертов и безвозмездных поступлений от физических и юридических лиц, имеющих целевое назначение, сверх объемов, утвержденных настоящим решением.

6) в случае увеличения бюджетных ассигнований по отдельным разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов бюджета за счет экономии по использованию в текущем финансовом году бюджетных ассигнований на оказание государственных (муниципальных) услуг - в пределах общего объема бюджетных ассигнований, предусмотренных главным распорядителем бюджетных средств в текущем финансовом году на оказание государственных (муниципальных) услуг при условии, что увеличение бюджетных ассигнований по соответствующему виду расходов не превышает 10 процентов;

4. Бюджетные ассигнования Дорожного фонда, не использованные в текущем финансовом году, направляются на увеличение бюджетных ассигнований Дорожного фонда в очередной финансовый год.

5. Установить, что неиспользованные по состоянию на 1 января 2015 года остатки межбюджетных трансфертов, предоставленных из государственного бюджета РС(Я) в форме субвенций, субсидий, иных межбюджетных трансфертов, имеющих целевое назначение, подлежат возврату в доход государственного бюджета РС(Я) в течение первых 15 рабочих дней 2015 года.

6. Установить лимит оборотной кассовой наличности в размере авансовых платежей по заработной плате работников бюджетной сфе-

ры, погашению муниципального долга в сумме 20 000,00 рублей.

Статья 8. Межбюджетные трансферты

1. Утвердить объем межбюджетных трансфертов, получаемых из других бюджетов бюджетной системы Российской Федерации на 2015 год, согласно приложению 8 к настоящему решению

2. Утвердить объем межбюджетных трансфертов, предоставляемых другим бюджетам бюджетной системы Российской Федерации, согласно приложению 9 к настоящему решению.

Статья 9. Муниципальные внутренние заимствования

1. Утвердить Программу муниципальных внутренних заимствований МО «Хамагаттинский наслег» на 2015 год согласно приложению 10 к настоящему решению.

2. Установить, что расходы по обслуживанию и погашению долговых обязательств МО «Хамагаттинский наслег» не подлежат сокращению.

3. Установить предельный объем расходов на обслуживание муниципального долга на 2015 год в сумме 12 268,76 рублей;

Статья 10. Муниципальный внутренний долг, предоставление муниципальных гарантий

1. Установить верхний предел муниципального внутреннего долга муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 1 января 2016 года в сумме 1 021 798,68 рублей, в том числе верхний предел обязательств по муниципальным гарантиям муниципального образования «Хамагаттинский наслег» на 1 января 2016 года в сумме 801 116,50 рублей, согласно приложению 11 к настоящему решению.

Статья 12. Вступление в силу настоящего решения

Настоящее решение вступает в силу с 1 января 2015 года.

Бюджетные ассигнования, лимиты бюджетных обязательств и предельные объемы финансирования, предусмотренные на текущий финансовый год, прекращают свое действие 31 декабря 2015 года.

Статья 13. Обнародование и опубликование настоящего решения

Настоящее Решение подлежит официальному обнародованию на информационном стенде, опубликованию на сайте sakha.gov.ru и в районной газете «Энсиэли».

Статья 14. Контроль за исполнением настоящего решения

Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по налоговой, бюджетной и экономической политике (предс. Назаровой В.Н.)

Председатель Наследного Совета МО «Хамагаттинский наслег» РС(Я) Максимов И.Н.

Глава МО «Хамагаттинский наслег» РС(Я) Максимов И.Н.

АартыкЭкспрессКредит

НУЖЕН ТОЛЬКО ПАСПОРТ

ДЕНЬГИ

ДО ЗАРПЛАТЫ

от 5 000 до 50 000 рублей

с любой кредитной историей*

8 (41162) 43 - 0 - 86

Универмаг (ул. И. Винокурова, 2)

Условия предоставления кредита (займа):
 Процентная ставка 0,6% - 1,8% в день (219% - 657% годовых). Срок до 365 дней. Займ предоставляется гражданам РФ от 18 до 65 лет. Постоянная прописка в г. Якутск или в районах присутствия Общества. Необходимые документы: Паспорт РФ.
 В расчет полной стоимости потребительского кредита (займа) включаются с учетом особенностей, установленных статьей 6 ФЗ «О ПОТРЕБИТЕЛЬСКОМ КРЕДИТЕ (ЗАЙМЕ)», следующие платежи заемщика:
 1) по погашению основной суммы долга по договору потребительского кредита (займа); 2) по уплате процентов по договору потребительского кредита (займа); 3) платежи заемщика в пользу кредитора, если обязанность заемщика по таким платежам следует из условий договора потребительского кредита (займа) и (или) если выдача потребительского кредита (займа) поставлена в зависимость от совершения таких платежей.
 * На момент подачи заявки не должно быть текущей задолженности.

www.aartyk.com

ООО «МФО АартыкЭкспрессКредит» ОГРН 11214350048700 Реестр МФО 2120814001726 от 03.07.2012г.

РАСПОРЯЖЕНИЕ
25.12.2014 № 2401-р с. Намцы
Об объявлении режима «Повышенная готовность» на территории МО «Намский улус» в 2014 г.

На основании Федерального закона от 21 декабря 1994 г. № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера», и распоряжения Правительства РС(Я) от 23 декабря 2014 г. № 1523-р «О мерах по предупреждению ЧС и обеспечению пожарной безопасности в РС(Я) в период новогодних праздников», в целях для предупреждения возможных чрезвычайных ситуаций, распоряжаюсь:

1. Объявить с 25 декабря 2014 г. на территории МО «Намский улус» режим «Повышенная готовность».

2. Всем главам поселений, руководителям предприятий, учреждений и организаций всех форм собственности на территории Намского улуса:

2.1. Принять распорядительные документы по обеспечению пожарной безопасности в период новогодних праздничных мероприятий;

2.2. Организовать круглосуточное дежурство из членов добровольных пожарных формирований, ответственных лиц в местах проведения праздничных мероприятий и на объектах тепло и энергоснабжения в период с 27 декабря 2014 года по 11 января 2015 г.

2.3. Уточнить планы действий (взаимо-

действий) по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций.

2.4. Провести уточнение планов по привлечению сил и средств, дежурно-диспетчерских и аварийных служб, при необходимости усилить дополнительными бригадами.

2.5. Организовать информирование населения о мерах по обеспечению пожарной безопасности, обратив особое внимание на предупреждение пожаров по причине нарушения правил устройства и эксплуатации электрооборудования и печей, а также неосторожного обращения с огнем.

2.6. Согласовать в срок до 27 декабря 2014 г. в консультационном порядке с территориальными подразделениями надзорной деятельности ГУ МЧС России по РС(Я) места проведения праздничных мероприятий с массовым участием людей с установкой новогодних елок в подведомственных муниципальных учреждениях, организациях и объектах.

2.7. Представить в отдел ГО и ЧС и принятых мерах до 27 декабря 2014 г. по тел. 42342 и 42508.

3. Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.), редакции газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.) опубликовать данное распоряжение в СМИ.

4. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на и.о. заместителя главы улуса, управляющего делами администрации Жиркова Д.С.

Глава улуса А. Атласов

РАСПОРЯЖЕНИЕ

22.12.2014 г. № 2377-р

О прейскуранте цен на ритуальные услуги по Намскому улусу

Во исполнение Федерального закона от 12.12.1996 г. № 8-ФЗ «О погребении и похоронном деле», закона РС(Я) от 05.06.2005 г. 246-З № 499-III «О наделении органов местного самоуправления в республике Саха (Якутия) отдельными государственными полномочиями по государственному регулированию цен (тарифов)», распоряжаюсь:

1. Установить рекомендуемый прейскурант цен на ритуальные услуги, согласно приложению № 1 к настоящему распоряжению.

Приложение № 1 к распоряжению главы улуса от 22.12.2014 № 2377-р
Прейскурант тарифов на ритуальные услуги

№	наименование услуги	стоимость услуг, руб.
1	2	4
1	Оформление документов (приложение № 2)	301
2	Рытье могилы (приложение № 3)	9843
3	Изготовление гроба (взрослый) (приложение № 4)	3768
4	Изготовление гроба (подростковый) (приложение № 4)	3375
5	Изготовление гроба (детский) (приложение № 4)	3338
6	Обивка гроба (взрослый) (приложение № 5)	4552
7	Обивка гроба (подростковый) (приложение № 5)	4239
8	Обивка гроба (детский) (приложение № 5)	4118
9	Обивка гроба (взрослый) из материала заказчика (приложение № 5)	681
10	Обивка гроба (подростковый) из материала заказчика (приложение № 5)	341
11	Обивка гроба (детский) из материала заказчика (приложение № 5)	208
12	Обивка гроба (безродный) (приложение № 6)	1487
13	Изготовление и крепление рюши к гробу (приложение № 7)	575
14	Изготовление савана без рюши (приложение № 8)	216
15	Изготовление савана с рюшом (приложение № 9)	492
16	Туалет умершего (приложение № 10)	583
17	Доставка тела умершего (приложение № 11)	3104
18	Захоронение (приложение № 12)	427

От 23 декабря 2014 года
ИЗВЕЩЕНИЕ

В соответствии с Земельным кодексом Российской Федерации от 25.10.2001 г. № 136-ФЗ, сообщаем о приеме заявлений о предоставлении в аренду следующих земельных участков, по адресу:

* Ленский наслег, с. Намцы, ул. Н. Рыкунова, 1, корп. 4 площадью 1400,00 кв.м., под индивидуальное жилищное строительство;

За справками обращаться в администрации соответствующих наслегов.

И.о. директора Сивцев А.Р.

ЫҤҮРЭХ ТЫТТАР

Күндү, итигитик-истинник саныыр биир идэлээхтэритин **МАКСИМОВА ЕЛИЗАВЕТА ПРОКОПЬЕВНА, НИКИФОРОВА ПЕЛАГЕЯ НИКОЛАЕВНА, ФЕДОРОВА ЕЛЕНА АФАНАСЬЕВНА** үбүлүөйдээх күнүтүнэн ис дууһабытыттан эвэрдэлибит!

Саргылаах санаабыт салалла туруохтун, Алгыстаах айангыт айхала тосхойдун. Алаһа дьэһэбит үөрүүнэн туолуохтун, Сарыал күн сьдааһа арчылыы тоһуйдун.
И.С. Гаврильев аатынан Нам 1 №-дээх орто оскуолатын администрацията, профкома, коллектива, ветераннара

Убаастыыр биир идэлээхпит, РСФСР үөрэҕиритин туйгуна, педагогическай үлэ ветерана, Учууталлар учууталлара, Нам улуунун Ытык киһитэ, омук тылын учуутала **ЕЛИЗАВЕТА ПРОКОПЬЕВНА МАКСИМОВА** Айыы сиригэр үктэммит алгыстаах күнүтүнэн, 80 сааскын туолар дьоһун-мааны күнүтүнэн ис сүрэхпититтэн үөрэн-көтөн туран эвэрдэбитин тиэрдэбит!

Эн үүнэр көлүөнэни улуу Дюма тылыгар үөрэтэн, уһуйан иитиигэ элбэх сырабын, кыһамныгыҥ биэрэн чиэстээхтик, бэриниилээхтик үлэлээбиккинэн киэн туттабыт. Үөрэтэн-такайан таһаарбыт ыччаттарыҥ билигин төрөөбүт дойдуларыгар, тас дойдуларыга үлэли-хамсыы сылдьаллар. Бииргэ алтыспыт дьонгор эйэзэс сьһыанын, ыллыктаах сүбэн-аман иһин кинилэр убаастабыллары ылааххын ылабын.

Күндү Елизавета Прокопьевна, тус бэйэҕэр, дьэ эвэрдэһэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, эйэлээх олоһу, этэнгэ буолууну баҕарыбыт! Сырдык санаабын, истин сьһыангынан тулалыыр дьонгун араначчылыы, үөрүүлэрин үксэтэ тур!

Эвэрдэни кытта И.С. Гаврильев аатынан Нам 1 №-дээх орто оскуолатын омук тылын учууталларын холбоһуга

Күндүтүк саныыр балтыбытын, эдьийибитин, Нам нэһилиэтин олохтообун, үлэ ветеранын, Партизан нэһилиэтин Ытык киһитин **АННА ЕГОРОВНА ФЕДОРОВА** 65 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ үбүлүөйдүгүнэн итигитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн тыа хаһаайыстыбатыгар саамай эппизитинэстээх зоотехник идэтин талангыҥ «Нам» совхоз Партизан нэһилиэгэр өр көмгэ дьаныардаахтык, үтүө суобастаахтык үлэлээн-хамсаан кэлбитин. Үлүскэн үлэ үөһүгэр, күн иллэни билбэккэ тыа хаһаайыстыбатын сайдытыгар сэмэй кылааккын киллэрбитин. Эн кыыстаах уолгун көрөн-истэн, иитэн-такайан, үөрэхтээх үтүө дьон онордун. Билигин бочуоттаах сынныаланна да олордоргун, сүрэҕин сылааһын сэттэ сиэнгэр аныгыҥ. Сылайары-салҕаны билбэккэ өрүү көмөлөһө сылдьар үтүө үгэстээх киһибитигэр алмаас курдук кытаанах чэгиэн-чэбдик тургуу, бу Орто дойду дьолун-соргутун өссө да уһундук олон билэргэр баҕарабыт онна барыбыт махтала-таптала, үөрүүтэ-ситиһиитэ Эйигин, күндү киһибитин, арыаллыы, араначчылыы сырыттын диэн алгыспытын аныбыт.

Истин эвэрдэни кытта эдьийин Розалия Егоровна, балтны Екатерина Егоровна уонна кинилэр дьэ кэргэттэр Аргуновтар, Гермогеновтар, Васильевтар

Саха республикатын үөрэҕиритин туйгуна, Учууталлар учууталлара, Хомуустаах 1 нэһилиэтин бочуоттаах олохтоо, күндүтүк саныыр аҕабыт, эһэбит, убаастыыр убайбыт, таайбыт **МИХАИЛ НИКОЛАЕВИЧ ДЬЯКОНОВ** 65 сааскын туолар бэлиэ күнүтүнэн ис сүрэхпититтэн эвэрдэлибит!

Күндү киһибитигэр күн сириҥ бары кэрэтин, биһиги аттыбытыгар билигин курдук бүппэт түбүктээх үлэ үөһүгэр сырыт. Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамныгыҥ, уҕараабат болгомтон, истин сылаас сьһыанын, таптальн иһин тылынан этиллибэт махталбытын тиэрдэбит, этэнгэ буолууну, доруобуйаны, уһун үйэни баҕарабыт.

Кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин, чугас аймахтарын дьэ эвэрдэттэрэ

Күн күбэй ийэбитин, эбэбитин, хос эбэбитин **СИДОРОВА ДАРЬЯ ФЕДОРОВНА** «Улуус Ытык киһитэ» аат иҕэриллибитинэн итигитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн киэн-холку майгыҥ, дьонгор-сэргэҕэ үтүө сьһыанын, тус үлэҕэр эппизитинэһин биһиэхэ үтүө холобур буолар, куруутун күүс-көмө буоларгар барҕа махтал тылларыҥ аныбыт. Эн биһиги туспутугар ахсаабат кыһамныгыҥ, сылаас таптальн иһин махтанабыт.

Баҕарабыт күндү киһибитигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, уһун, дьоллоох олоһу, куруук эдэрдии эрчимнээх сылдьаргар, Эйигин тула кэрэ санаа эрэ кэккэлэстин, үтүө санаа үмүөрүстүн, күүстээх санаа кыттыстыҥ диэн алгыспытын этэбит. Тулалыыр эйгэн күннээх халлаан курдук эргичи сырдык, ыраас буоллун, баҕарытыҥ барыта туоллун, санаабытын сатаньын. Эйиэхэ күн сиригэр баар бары үчүгэи, кэрэни аныбыт.

Кыргыттарын, уолун, күтүөтүн, кийитин, сиэннэрин, хос сиэннэрин

Бииргэ үлэлиир коллегабытын, «Ньургуһун» народнай хор хормейстерын, ССРС культураны туйгунун, Таастаах, Нам нэһилиэктэрин Ытык киһитин **ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВНА КУТУКОВА** Нам улуунун культураны сайдытыгар сүдү кылааккын киллэрбиккинэн, таһаарылаах үлэн сыаналаммытынан «Саха республикатын культураны үгүөлээх үлэһитэ» үрдүк ааты ылбыккынан итигитик-истинник эвэрдэлибит!

Баҕарабыт өссө да айымнылаах үлэни, доруобуйаны, дьэ эвэрдэһэр дьолу-соргуну!

А. Шестаков аатынан СК коллектива

Убаастыыр коллегабытын, педагогическай үлэ ветеранын, Саха республикатын үөрэҕиритин туйгунун, нэһилиэк Ытык киһитин **ДЬЯКОНОВ МИХАИЛ НИКОЛАЕВИЧ** 65 сааскын туолбут бэлиэ күнүтүнэн итигитик-истинник эвэрдэлибит!

Эдэр көлүөнэ ыччаты итигитигэр-үөрэтигэр үгүс сырабын, кыһамныгыҥ ууран үлэлээн, оскуоланы үтүө суобастаахтык салайан кэлбикин истинник саныыбыт, үгүс үлэбинэн дьон-сэргэ убаастабылын ылбыккынан киэн туттабыт, махтанабыт!

Күн бүгүнгэ диэри бу курдук нэһилиэк ветераннарын советын сатабыллаахтык салайан, кырдыар диэни билиммэккэ, ыччатын сылаас таптальнарынан, сиэннэрин минньигэс мичээр-дэринэн угуттанан уһун үйэлээх олоһу баҕарабыт!

1 Хомуустаах орто оскуолатын коллектива, ветераннара

САХАБАЗАЛЪТ
завод базальтовых материалов

ВНИМАНИЮ ЯКУТЯН!
"Завод базальтовых материалов" в ноябре-декабре 2014 г. проводит **ПРЕДНОВОГОДНЮЮ СУПЕРАКЦИЮ!**

ПОКУПАЙТЕ УТЕПЛИТЕЛИ "САХАБАЗАЛЪТ" марки П-75 со СКИДКОЙ 15 % по цене 4 100 рублей/м³!

А также значительное **СНИЖЕНИЕ ЦЕН** на плиты:
ПП-60 - 3 900 рублей/м³
П-125 - 5 900 рублей/м³!

Заклучая договора на сумму свыше 100 тысяч рублей до 31 декабря 2014 г., Вы можете получить:
· ценные призы
· денежные призы на сумму 100 тыс. рублей
· **СУПЕРПРИЗ - ДОМОКОМПЛЕКТ базальтового дома площадью 54 кв.м. стоимостью 900 тыс.рублей!**

Пятеро якутян уже стали счастливыми обладателями денежных призов на сумму 132 тыс. руб.

ПРОКОПЬЕВА Светлана Святославовна
МАТВЕЙЧУК Юрий Васильевич
ФОМИНА Федора Ивановна

Подробности по тел.: 40-39-20
г. Якутск, ул. Орджоникидзе 36/1 (LG Саха-центр), офис 408, тел.: 40-39-20, 40-22-22

* Данная акция не является стимулирующей лотереей, на нее не распространяются требования Федерального закона РФ №138-ФЗ от 11.11.2003 г. «О лотереях» и направлять уведомление в уполномоченный государственный орган не требуется.

ПОЧТА РОССИИ

Почта России сообщает о режиме работы в праздники

31 декабря и 6 января 2015 года рабочий день отделений почтовой связи будет сокращен на один час. Почтовые отделения с круглосуточным режимом работают до 21.00.

1, 2, 7 января 2015 года, выходные дни для всех почтовых отделений, за исключением отделений почтовой связи Москва 101000 (г. Москва, Мясниц-

кая улица, д.26) и Санкт-Петербург 190000 (г. Санкт-Петербург, Почтамтская улица, д.9А), которые работают с 10.00 до 18.00 без обеденного перерыва.

3, 4, 5, 8, 9, 10, 11 января 2015 года почтовые отделения будут работать в обычном режиме.

Доставка пенсий и пособий за январь по Республике Саха (Якутия) будет осуществляться с 5 января без изменений по утвержденному графику. Обмен почты с ОПС, доставка почтовых отправлений, периодических печатных изданий и выемка письменной корреспонденции из почтовых ящиков в праздничные дни - 1, 2, 7 января 2015 года не осуществляется.

Пресс-служба ФГУП «Почта России»
тел. (495) 956-99-62,
press_service@russianpost.ru

© «ТУЙМААДА» хаһыаттын биһиргэ буолуҥ
«ТУЙМААДА» общественной-политической хаһыакка 2015 сыл бастагы аһаарыгар сурутуу түмүктэнэрэ чугаһаата.
 Кэлэр сыл олус интэриэһинэй буолара күүтүллэр. Олохпур, арааһа, үүт-тураан буолбата буолуо. Сыана үрдээһинэ, үп-харчы кырыымчык буолуута, санаа-оноо түһүүтэ... Сүбэлиэ этибит: «Туймаада» хаһыаты кэлэр сылтан сурутан ааһан, араас кыһалжалары көрсөргө бэлэм буолуҥ. Тоҕо диэтэххэ «Туймаада» хаһыат биэс сылы быһа кырдыгы эрэ суруйан кэллэ, суруйбуппур барыта туолан иһэрин үгүс ааһааччылар биһиргэтэллэр. «Туймаада» харахтытын арыһыаба, олох устун эрэллээхтик хаамаргытыгар көмө-имэ буолуоҕа, ардыгар аралдьытан абырыаҕа.
 Сурутуу сыаната Дьокуускайга уонна киин улуустарга – 1102 солк. 92 харчы, Бүлүү бөлөх улуустарыгар – 1332 солк. 12 харчы, Хотуугу улуустарга – 1448 солк. 04 харчы. Алта ыйга толору суруттарбыттар сүүйүүлээх сурутууга кытталлар. Ааһааччылар испиһэктэрин республикатаары почтаттан ылабыт, онон квитанцияны ыһпаккыт. СУРУН БИРИИС – 150 тыһыынча солкуобай! Ону сэргэ сыаналаах бириистэр баар буолуохтара! улахан телевизор, холодильник, сыаналаах суотабай телефон о.д.а.
 Сэтинньи ыйтан хаһыат улуустар почталарыгар розницаҕа атыыланара тохтоото, онон суруттардаххытына эрэ «Туймааданы» ылар кыахтаныаххыт.
 Дьин баары суруйар, олоҕу хайдах баарынан сырдатар, бар дьон сөбүлүүн ааһар хаһыатыгар көхтөөхтүк сурутуҥ! «Туймааданы» сурутуоҥ – олоҕу атыннык көрүөҥ.
 «ТУЙМААДА» редакцията.

Приложение №1 Тарифы на холодное и горячее водоснабжение, поставляемые АО «Намкоммунтеплоэнерго» на 2015 год.

вид услуги	вид тарифа	2015 год	руб/м³	руб/м³, с НДС	основание
холодное водоснабжение		с 01.01.15 по 30.06.15	119,1	140,54	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
холодное водоснабжение		с 01.07.15 по 31.12.15	128,67	151,83	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
холодное водоснабжение		с 01.01.16 по 30.06.16	128,67	151,83	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
холодное водоснабжение		с 01.07.16 по 31.12.16	135,12	159,44	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
холодное водоснабжение		с 01.01.17 по 30.06.17	135,12	159,44	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
холодное водоснабжение		с 01.07.17 по 31.12.17	141,91	167,45	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 15 декабря 2014 года № 315
горячее водоснабжение	тариф Намцы	с 01.01.15 по 30.06.15	267,63	315,80	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 19 декабря 2014 года № 365
горячее водоснабжение	тариф Намцы	с 01.07.15 по 31.12.15	298,07	351,72	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 19 декабря 2014 года № 365
горячее водоснабжение	тариф наслег	с 01.01.15 по 30.06.15	438,77	517,75	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 19 декабря 2014 года № 365
горячее водоснабжение	тариф наслег	с 01.07.15 по 31.12.15	526,78	621,60	Постановление Правления ГКЦ-РЭК РС (Я) от 19 декабря 2014 года № 365

От 23 декабря 2014 года ИЗВЕЩЕНИЕ

В соответствии с Земельным кодексом Российской Федерации от 25.10.2001 г. № 136-ФЗ, сообщаем о приеме заявлений о предоставлении в аренду следующих земельных участков, по адресу:
 * Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. И.Л. Еремеева, 5 площадью 1803,00 кв.м, под индивидуальное жилищное строительство;
 * Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. Шапошникова, 46 площадью 1000,00 кв.м, для индивидуальной жилой застройки;
 * Ленский наслег, с. Намцы, ул. А. Дьяконова, 2 площадью 1205,00 кв.м., под ЛПХ (приусадебный участок);
 * Ленский наслег, с. Намцы, ул. Новобольничная, 1, корп. 10 площадью 1200,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Бетюнский наслег, с. Бютяй-Юрдя, ул. Молодежная, 3 площадью 1200,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Бетюнский наслег, с. Бютяй-Юрдя, ул. Молодежная, 11 площадью 1200,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Бетюнский наслег, с. Бютяй-Юрдя, ул. Молодежная, 15 площадью 1200,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Бетюнский наслег, с. Бютяй-Юрдя, ул. Молодежная, 17 площадью 1200,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Хатырковский наслег, с. Столбы, ул. Г. Попова, 16, корп. 1 площадью 921,00 кв.м., для индивидуальной жилой застройки;
 * Фрунзенский наслег, с. Фрунзе, ул. К. Ядрихинского, 7 площадью 1426,00 кв.м., под индивидуальной жилой дом.
 В соответствии со ст. 10 Федерального закона от 24.07.2002 г. № 101-ФЗ «Об обороте земель сельскохозяйственного назначения», сообщаем о приеме заявления о предоставлении в аренду следующего земельного участка, находящегося по адресуному ориентиру:

* Хомустанский 1-й наслег, ул. Малькай площадью 2000,00 кв.м., для ведения гражданами животноводства.

В соответствии с Земельным кодексом Российской Федерации от 25.10.2001 г. № 136-ФЗ, сообщаем о предоставлении в аренду следующего земельного участка, по адресу:
 * Едейский наслег, с. Ымыяхтах, ул. Ядреева-Буллуку, 29 площадью 12000,00 кв.м., под скважину.

За справками обращаться в администрации соответствующих наслегов.

И.о. директора Сивцев А.Р.

© Фирма «Окна Якутска» реализует и устанавливает в Намском улусе пластиковые окна и натяжные потолки. Быстро и недорого.

Тел. в г. Якутске 21-58-09, 8-914-2-740868

Считать недействительным утерянный диплом о сред. спец. образовании на имя Аммосовой Галины Андреевны

КӨННӨРҮ

«Энсиэли» хаһыат ахсынны 20 күнүнээҕи 70 №-гэр «Уус-Алданна — «Хомус кырдала» диэн биһиги общественной корреспонденция А.С. Куличкина матырыйаалын 5-с абзаһыгар Хатырскка «пекарияҕа уот турбутугар уу кутар массына (водовоз) хойуутан кэлбитин түмүгэр бүтүнүү умайытын быһаарбыттарын баһаарынай чаас салайааччыта В. Дьяконов эттэ» диэн бэчээтэммитэ. Нэһилиэк баһылыга А.М. Пинигин маньаха баһаар туһунан сигнал водовоз суоптарыгар А.В. Бочуровка хойуутан биллэриллибитин түмүгэр манньк быһыы тахсыбыт диэн көнөрүү биэрэргэ туруорсубут. Биһиги общественной корреспонденция планеркаҕа иһитиннэри хайдах этиллибитинэн матырыйаалга биэрбитэ чуолкайданна, кини өттүттэн ханнык да алдас оҥоһуллубатах. Иниикитин суһал түгэннээргэ анал сулуспаларга сибээс бигэ олохтоноругар миэрэ ылыахтарын наада эбит.
 Редакция

Уважаемые Субъекты малого и среднего предпринимательства по Намскому улусу!

Администрация муниципального образования «Намский улус» просит в срок до 20.01.2015 г. 301 каб. УЭР ПП предоставить расчеты торговых надбавок на социально-значимые продовольственные товары по группам населенных пунктов на 2015 г.

Приложение № 1 ПЕРЕЧЕНЬ социально-значимых продовольственных товаров и торговых надбавок по группам населенных пунктов

1. Хлеб из муки 1 сорта, высшего сорта
 2. Мука высшего сорта
 3. Масло растительное 1 л
 4. Сахар песок
 5. Соль
 6. Молоко, молочный напиток, кефир, жирностью не более 3,2%
 7. Крупа рисовая
 8. Крупа гречневая
 9. Яйцо куриное
 10. Макаронные изделия
 11. Детское питание, включая пищевые смеси
 12. Чай байховый
- 1 группа — населенные пункты с. Едейцы, с. 1 Хомустан, с. Партизан, с. Никольцы, с. Хамагатта, с. Аппаны, с. Красная Деревня, с. Графский Берег, с. Бетюн, с. Намцы.
- 2 группа — населенные пункты с. Модут, с. Хатырык, с. Маймага, с. Искра.
- 3 группа — населенные пункты с. Салбан, с. Тастах, с. Тюбя, с. Кобякон, с. Арбын, с. Фрунзе, с. 2 Хомустан

НОВОГОДНЯЯ ПРОГРАММА

© ЦД им. А.Ф. Шестакова
31 декабря. Новогоднее представление. Вход — 300 руб., начало — 20.00 ч. Дискотека — 250 руб.

1 января. Айархаан — Альбина Дегтярева, Айсен Аммосов, Чыскайра. Вход — 300 руб., начало — 20-00 ч.

Шоу дискотека со звездами — начало — 23.00 ч. Вход — 300 руб.

2 января. Концерт Анатолия Бурнашева, нач. — 18.00 ч., 20.00 ч. Вход — 300 руб.

Ностальжи дискотека со звездами, нач. — 22.00 ч. Вход — 200 руб.

3 января. «Кэрэни кэрэхсээн, үчүгэйтэн үөрэн...» диэн «Иэйи» ветераннар кулууптара дьоро киһэһэ ынгар. Кэлин, сыннаһын, кэрэни кэрэхсээн». Вход — 200 руб., нач. — 16.00 ч.

4 января. Новогодняя шоу дискотека с Дмитрием Ядрихинским, нач. — 21.00 ч. Вход — 300 руб.

5 января. Концертная программа Виталия Очирова и Егора Степанова, нач. — 18.00 ч. 20.00 ч. Вход — 300 руб. Дискотека — 200 руб.

6 января. «Кыымчаан» рождественский детский концерт, нач. — 17.00 ч. Вход — 200 руб.

7 января. Благотворительный утренник, нач. — 14.00 ч. Рождественская дискотека для школьников, нач. — 16.00 ч. Вход — 100 руб.

13 января. Новогодняя шоу дискотека с Дмитрием Ядрихинским, нач. — 21.00 ч. Вход — 300 руб.

14 января. Большой новогодний концерт «Энсиэли сулустара», нач. — 18.00 ч. Вход — 200 руб.

18 января. Концертная программа «Ытылҕан» Лэгэнтэй, Луиза Павлова, Аскалон Павлов, нач. — 19.00 ч. Вход — 300 руб.

МАХТАЛ

Биһиги, Үөдэй нэһилиэгин олохтоохторо, Поповтар дьэиэ кэргэн кыра уолбут Мичил Ыалдьан Москва куоракка операцияра барарыгар үп-харчы өттүнэн күүс-көмө буолбут нэһилиэкпит бары олохтоохторугар, түөлбөлөргө, доруобуйа харыстабылын министерствотыгар, Нам улуунун социальной харалга коллективтыгар (нач. Парников Н.Г.), ветеринарной управление коллективтыгар (нач. Эверстов С.Д.), Нам улуунун бары ветеринарной үлэһиттэригэр, инбэлиттэр обществоларыгар, манган халааттаах ааньалларбытыгар, СДК коллективтыгар (дир. Габышева С.Р.), Үөдэй орто оскуолатын коллективтыгар (дир. Барашков А.И.), үөрэнээччилэргэ, «Чуоранчык» оҕо саадын коллективтыгар (сэб. Черноградская У.Ю.), Үөдэй дьаһалтатын коллективтыгар (бах. Ядреев С.В.), МЧС коллективтыгар, биһиргэ үөрэммит оҕолорбутугар, чугас аймактарбытыгар, истинник саньыр доҕорбутугар Ядреева А.В.-ға, эһиги истинг сыһыангытынан кыһалҕабытын үллэстэн күүс-көмө, өйбүл буолбуккутугар барҕа махталбытын тирэйдэбит.

Кэлэн иһэр Саҥа дьылынан ээрдэлибит! Баҕарабыт чөл туруктаах олоҕу, кытаанах доруобуйаны, үлэһитигэр ситиһини, дьэиэ кэргэннигигэр бары үтүөнү-кэрэни! Санаабыт санаабыт туолду!

Махталы кытта Зоя Алексеевна, Павел Васильевич Поповтар

Быйыл, алтынны 9 күнүгэр, дьэиэбит умайан, аҕыйах мүнүүтэ иһигэр дьэиэтэ-уота, мала-сала, таннар таҥаһа суох турар бэйэбитинэн эрэ хаалан хаалбыһпыт. Алдьархайга түбэспит сурахтыгытын истэн бастакынан чугас аймактарбыт, доҕотторбут-атастарбыт, ыкса ыалларбыт, үлэһиттэр почта, сизим үөрэнэр начальнай оскуола коллектива, төрөспүттэрэ, пенсионнай управление коллектива, библиотека коллектива, кэргэним аймактара Мэҥэ-Хаҥалас Хорообуттуттан, биир дойдулаахтара, «Ипподром» түөлбэтэ, оҕолорум одноклассниктара, 2 №-дээх республиканскай балыһаа проктология отделения, «Нива» маҕаһынын, «Талба» ырыһыактан көмөлөспүт предпринимателлэр, урут райпоҕа биһиргэ үлэлээбит коллегаларым, Хатырык орто оскуолатын 1975 с. биһиргэ үөрэнэн бүтэрбиттэрим, хаһыат таһар учаастагы олохтоохторо Миронова Р.М., Губская Е.П., Сивцева У.Н., Окоемова Н.И., Черноградская Л.П., атыһылааччынан үлэһит Григорьева Н.П., Рехлясова Л.И., Марков С.С., Хатырыктан саҥаһым Романова Г.И., куораттан Саввинова Е.Д. уонна социальнай харалта уонна билэр-билбэт үтүө санаалаах дьоммут көмө-тирэх буолан көмөлөһөн, инникигэр эрэли үөскэтэн, ыар кэммитигэр өйбүл буолбуттарыгар тыһынан этиллибэт махталбытын тирэйдэбит, сиргэ тийиэ сүгүрүйэбит. Үтүө санаабыт эһиэхэ суус оччо үтүөнэн эргийдин.

Түгэниһин туһунан, кэлэн иһэр саргылаах Саҥа дьылынан Наммыт дьонун-сэргэтин ис сүрэхпитигэр ээрдэлибит! Баҕарабыт сир үрдүгэр баар бары үчүгэйи, баҕа санаабыт барыта туолду.

Н.К. Колосова, П.А. Колосов, 5 оҕобут, 7 сизиммит

Күндү аҕабыт, эһэбит НИКОЛАЕВ Александр Дмитриевич эмискэ ыалдьан күн сириттэн барбытын диригин курутуҥан туран бары чугас дьонугар иһитинэрэбит. Оболоро, сизэнэрэ	Нам орто оскуолатыгар биһиргэ үөрэммит дьүөгэбэр Жиркова (Иванова) Матрена Михайловна, кини оҕолоругар, сизэнэригэр тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ ЖИРКОВ Владимир Павлович эмискэ ыалдьан олохтон туораабытынан диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Кривошапкина В.П.
Күндү тапталлаах ийэбит, эбэбит ОХЛОПКОВА Татьяна Терентьевна бу дьыл ахсынны 19 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытын бары билэр дьонноругар, аймактарыгар, дьүөгэлэригэр диригин курутуҥан туран билэрэбит. Оболоро, сизэнэрэ, күтүөттэрэ, чугас аймактара	Баар-суох күн сиригэр көрбүт кырачаан чыһаахпыт, тапталлаах оҕобут БОГДАНЧИК ыарахан ыарыһтан биһигиттэн күрэммитин олус диригин хоргутан, хомийон туран иһитинэрэбит. Оҕобут биһиги сүрэхпитигэр мэлдьитин тыһынаах буолуо. Ийэтэ, аҕата, балта
Улууһтаагы киин балыһаа администрацията, профсоюз комитетта, ветераннар сэбиэттэрэ доруобуйа харыстабылын ветерана, Хатырык нэһилиэгин олохтооҕо ОХЛОПКОВА Татьяна Терентьевна ыарахан ыарыһтан олохтон барбытынан диригин кутурбаммын олборлугар, сизэнэригэр уонна бары аймактарыгар тирэйдэбит.	Нэһилиэкпит олохтоохторо Ирина Ивановна, Алексеев Александр, Соловьевтар тапталлаах сизэнэрэ, эдэр ыал Татьяна, Сергей Жирковтар күндү уоллара, кырачаан БОГДАН оҕо сааһыгар уһун, ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан бары аймактарыгар диригин кутурбаммын тирэйдэбит. «Хомустан» МТ дьаһалтата, нэһилиэк депутаттарын сэбиэтэ, ветераннар сэбиэттэрэ
Ытыктабыллаах убайытыгар Пахомов Данил Даниловичка тапталлаах кийитэ ПАХОМОВА РУФОВА Лена Иннокентьевна уһун, ыарахан ыарыһтан бу күн сириттэн барбытынан диригин кутурбаммын тирэйдэбит, ыар аһыһын тэҥнэ үлэстэбит. Татаринновтар, Тереховтар, Пермяковтар	Биһиргэ үөрэммит доҕорбутугар Татьяна, күтүөлүгүргэр Сергейга, аймак-билэ дьонугар тапталлаах уоллара БОГДАН уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан диригин кутурбаммын тирэйдэбит. 1 Хомустан орто оскуолатын 1995 с. выпуһа
Убаастабыллаах кырдыҕас эдьийэбит, Түбэ нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ, тыыл ветерана НИКОНОВА Дарья Павловна ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн аймактарытыгар, оболоругар, сизэнэригэр, хос сизэнэригэр диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Хомолтобутун тэҥнэ үлэстэбит. Никольскайтан Васильевтар, Терешкиннэр	Кырачаан тапталлаах сизиммит ЖИРКОВ Богдан уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн күрэммитинэн хомийон, хоргутан туран, оболорбутугар диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Эбэтэ, эһэтэ
Түбэ нэһилиэгин ытык кийитэ, тыыл, үлэ ветерана, элбэх оҕо ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ НИКОНОВА Дарья Павловна уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн туораабытынан биһиргэ үлэһиттэр коллегабытыгар Попова Варвара Николаевна, оболоругар, сизэнэригэр, чугас бары аймактарыгар диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Түбэ орто оскуолатын коллектива	Күндү тапталлаах мааны балтыбытыгар Таняга, күтүөлүгүргэр Сергейга күн сиригэр көрбүт тапталлаах оҕобут БОГДАН уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Убайың Алексей дьэиэ кэргэттэрэ
Күндүгү саньыр дьүөгэбэр Попова Варвара Николаевнага, кэргэнигэр Егор Романовичка, оболоругар Дайанага, Надяга, Каролинага, чугас дьонугар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ НИКОНОВА Дарья Павловна ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан диригин кутурбаммын билэрэбит. Намтан Винокуровтар	Күндүгү ытыктыгы, күндүгү саньыр кырдыҕас доҕорбут, наставниктың, Салбан нэһилиэгин Ытык кийитэ, тыыл, үлэ ветерана, «Нам», «Комсомольскай» совхозтар I кылаастаах сүөһү үлэһитэ НОВГОРОДОВА Ксения Гаврильевна уһунуку ыалдьан олохтон барбытынан быраатыгар Гаврильевич Иван Гаврильевичка — кырдыҕастар уонна инбэлиттэр интернаттарыгар оболор үлэ ветераныгар, оболоругар Евдокия, Гаврил, Валентина, Василий уонна кийиттэригэр Ольга Ивановна, Надежда Ивановна, Любовь Федоровна Новгородовалар дьэиэ кэргэннэригэр, чугас аймактарыгар диригин кутурбаммын тирэйдэбит. Үтүөкэннээх ветераммыт ыраас мессүөнүн умуһулут суора! Салбан нэһилиэгин үлэ ветераннара Гаврильева Т.Н., Колосова А.П., Охлопкова Т.А., Соловьев П.Е., Эверстова Е.А., Ушницкая Ф.Д. дьэиэ кэргэттэрэ
«Бетун нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк общественноһа Бетун нэһилиэгин олохтооҕо КОЛОСОВ Кузьма Николаевич соһуучу орто дойдуттан барбытынан биһиргэ теребүттэригэр, аймактарыгар диригин кутурбаммын тирэйдэбит.	

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР:
 редакторы солбуһааччы — 41496,
 хаһыаты тангы — 41332,
 бухгалтерия — 41141,
 факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216.**
 Сурукка ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьэиэбит аадырыһын чопчу ыйыҥ. Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат
 РИС таһылына, таһылына уонна бэчээттир сыһаар бэчээттэннэ.
Адырыһа: Нам сэл. Заложная ул. Л4
 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. Ли
Көңүл сыананан атыһыланар
Индекс — P0005. Тираһа — 1718
 Бэчээкэ илии баттаньытын графика —
 12:00 ч. 26.12.2014 с.
 Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 26.12.2014 с.